

The Project Gutenberg eBook of Tom Sawyer salapoliisina, by Mark Twain

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Tom Sawyer salapoliisina

Author: Mark Twain

Translator: Hemminki Karjalainen

Release date: November 21, 2014 [EBook #47410]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK TOM SAWYER SALAPOLIISINA ***

Produced by Juha Kiuru

TOM SAWYER SALAPOLIISINA

Huck Finnin kertomus

Kirj.

MARK TWAIN

Suomentanut Hemminki Karjalainen

Otava, Helsinki, 1918.

ENSIMMÄINEN LUKU.

Oli kulunut vuosi siitä, kun Tom Sawyer ja minä vapautimme vanhan neekerimme Jimin, joka oli setä

Silasin farmilla Arkansasissa pantu kahleisiin karanneena orjana. Nyt tuli kevät; jäänyt maa sulii ja lauhemmat tuulet puhaltelivat. Yhä lähempää viittasi aika, jolloin taas sai käydä paljain jaloin; silloin tulisi kuulapelin aika, sitten hyrrän ja vanteen, tai annettaisiin leijan nousta, ja kun vihdoinkin kesä olisi tullut, silloin uimaan! Mutta siihen oli vielä mahdottoman pitkä aika, ja ajatus, kuinkahan kauan vielä täytyy odottaa, ennenkuin kesä tulee, tekee meikäläisen perin alakuloiseksi. Silloin tällainen poika parka maleksii mieli raskaana siellä täällä; hän huokailee ja ähkii eikä tiedä, mikä häntä vaivaa. Hän hakee itselleen yksinäisen paikan jossain korkealla mäenrinteellä, mistä hän voi nähdä kauas, kuinka suuri Mississippi kaartaa niemekkeen toisensa jälkeen, kunnes se haihtuu usvaiseen etäisyyteen. Kaikki on niin hiljaista ja juhllista kuin hautajaisissa, ja toivoisi, että olisi itse kuollut ja kuopattu, jotta näillä maailman murheilla olisi loppunsa.

Tiedättekö, mikä on tuon taudin nimi? Sitä sanotaan kevätkuumeeksi. Ja kun se saa jonkun valtoihinsa, on hänen sydämessään aina ikävä, ei oikein tiedä mitä. Tahtoisin kauas pois jokapäiväisen elämän iankaikkisesta yksitoikkoisuudesta, johon vallan kyllästyy. Nähdä jotain uutta ja matkaella vieraisiin maihin, jossa kaikki on ihmeen ihanaa, salaperäistä ja ihkasan uutta, — niin, sitä tekisi mieli. Kuitenkin on tyytyväinen, kun saa tehdä pienemmänkin matkan, ja on iloinen, kunhan vain pääsee pois edes johonkin.

No niin, meitä kahta vaivasi ankara kevätkuume, Tom Sawyeria ja minua. Mutta ei ollut mitään toiveita, että Tom voisi laiminlyödä koulunsa ja lähteä matkalle; hänen tätinsä Polly piti sitä ajantuhlauksena eikä olisi milloinkaan suostunut siihen. Hyvin alakuloisena ja mieli masennuksissa istuimme eräänä päivänä auringonlaskun aikaan ulkona kiviportailta ja murjotimme; silloin lähestyi meitä tati Polly kirje kädessä.

"Tom", sanoi hän, "sinun täytynee panna kuntoon matkalaukkusi ja lähteä Arkansasiin — tati Sally kaipaa sinua."

Olin vähällä hypätä nahoistani ilosta enkä voinut uskoa muuta, kuin että Tom lankeisi tätinsä kaulaan ja halaisi hänet puolikuoliaaksi; mutta hän istui vaiti kuin tukki eikä hiiskahtanut halaistua sanaa. Kuinka hän olikaan sellainen narri, ettei tarttunut ihanaan tilaisuuteen, joka hänelle tarjoutui! Se voi helposti livahtaa hänen käsistään, jollei hän heti avaisi suutaan ja selittäisi, miten iloinen ja kiitollinen hän oli. Olin vallan suunniltani ja itkuun pillahtamaisillani, kun hän istui vain istumistaan paikallaan ja vihdoinkin hyvin levollisena sanoi:

"Minun on ikävä sitä sanoa, tati, mutta siitä ei voi todella nyt olla puhettakaan!" — Silloin minun teki mieli ampua hänet kuoliaaksi!

Tati Polly oli kuin puulla päähän lyöty ja niin suuttunut tuosta röyhkeästä vastauksesta, että seisoi siinä kokonaisen minuutin sanaakaan sanomatta ja antoi minulle aikaa pukata Tomia kylkeen ja kuiskata hänelle:

"Oletko menettänyt järkesi? Kuinka voit heittää pois tuollaisen onnen ja tallata sitä jaloillasi?"

Mutta se ei tehnyt häneen mitään vaikutusta. "Ole hiljaa, Huck Finn", murisi hän, "pitäisikö hänen ehkä huomata, että tahtoisin päästä sinne vaikka henkeni kaupalla? Heti hänessä heräisi tuhannen epäilystä — pelkkiä kuviteltuja tauteja, vaaroja ja esteitä. Käden käänteessä hän peruuttasi lupauksensa. Anna minun vain olla, minä tiedän, miten hänen kanssaan on meneteltävä."

No, mitään sellaista ei olisi minun päähäni pälkähtänytkään; mutta Tom oli oikeassa, kuten aina. Ensi luokan ovelapää eikä milloinkaan neuvoton — sellainen ei niin pian häkelly! Nyt oli tati Polly tointunut kauhustaan, ja sitten se alkoi:

"Vai niin — eikö siitä voi olla puhettakaan? Onko kuultu kummempaa! Ja sen sanot minulle suoraan vasten naamaa? — Paikalla menet ylös ja pakkaat hynttyysi. Ei sanaakaan enää, sen sanon — muuten tulee keppeä!"

Hän antoi hänelle vielä luunapin sormustimellaan, kun me kumarruimme ja kiidimme nopeasti hänen ohitsensa. Tom alkoi ulista ja me juoksimme portaita ylös. Ylhäällä huoneessaan hän lankesi kaulaani ja oli kuin hulluna ilosta, kun pääsi matkalle.

"Hän katuu piankin, että on päästänyt minut lähtemään", sanoi hän. "Mutta nyt hänellä ei ole mitään muuta neuvoa eikä hän voi enää sitä peruuttaa, siihen hän on liian ylpeä."

Kymmenessä minuutissa Tom oli pakannut tavaransa, paitsi mitä hänen tätinsä ja Mary aikoivat antaa mukaan; sitten hän odotti vielä kymmenen minuuttia, että tati Pollyn viha lauhtuisi ja hän tulisi taas lempeäksi ja ystävälliseksi.

"Kun hän on vain puoleksi suutuksissaan", sanoi hän, "tarvitsee hän kymmenen minuuttia

leppyäkseen; mutta jos olen saattanut hänet vallan raivoon, silloin menee kaksikymmentä minuuttia, ja nyt on tapaus sellainen."

Nyt menimme nopeasti alas, koska paloimme uteliaisuudesta saada kuulla, mitä täti Sally oikeastaan oli kirjoittanut. Kirje oli täti Pollyn helmassa, ja hän istui siinä aivan ajatuksiinsa vaipuneena. Kun olimme istuutuneet, sanoi hän:

"Sukulaisemme siellä etelässä ovat sangen huolissaan; he toivovat, että te ilahuttaisitte heitä, sinä ja Huck Finn, ja olisitte heille lohdutuksena. No, te kaksi olette juuri kauniita lohduttajia! — Asia on nimittäin seuraavasti: Eräs heidän naapurinsa, Brace Dunlap, pyysi kolme kuukautta sitten heidän Bennynsä kättä. He vitkailivat kauan, ennenkuin antoivat vastauksen, ja selittivät vihdoinkin hänelle suoraan, ettei naimiskaupasta voinut tulla mitään. Siitä hän pahastui kovin, ja nyt he ovat siitä huolissaan. Minusta näyttää, etteivät he tahdo kokonaan rikkoa naapurivälejä, sillä häntä lepyttääkseen he ovat ottaneet hänen tyhjäätoimittajan veljensä palvelukseensa farmille, vaikka heidän varansa tuskin sallivat sitä ja tuo ihminen oikeastaan on vain tiellä. Keitä ovat sitte nuo Dunlapit?"

"He asuvat noin mailin päässä setä Silasin maatilalta, täti — kaikki farmit sielläpäin ovat yhtä etäällä toisistaan. Brace Dunlap on paljoa rikkaampi kuin toiset naapurit ja hänellä on koko joukko neekereitä. Hän on lapseton leskimies, kuusineljättä vuotta vanha, hyvin ylpeä ja kopea, niin että koko maailma ryömii hänen edessään. Luultavasti hän on ajatellut, että hänen tarvitsee vain kolkuttaa jonkun tytön ovelle, saadakseen hänet vaimokseen; hän hämmästyi kai aikalailla, kun ei voinut saada Bennyä. Bennyllä on ikävuosia vain puolet siitä kuin hänellä ja hän on herttainen, viehättävin — no, tunnethan itsekkin Bennyn. Minun käy vain sääliksi vanha setä Silas parka, jonka täytyy elää mahdollisimman niukasti ja ottaa palvelukseensa sellainen vetelys kuin Jupiter Dunlap, vain tehdäkseen hänen kopealle veljelleen mieliksi."

"Onpa sekin nimi — Jupiter! Mistä hän on sen saanut?"

"Se on vain haukkumanimi; mikä hänen oikea nimensä on, sitä tuskin tietää enää kukaan. Häntä on kutsuttu sillä nimellä jo kaksikymmentäseitsemän vuotta, siitä pitäin, kun hän ensi kerran kävi uimassa. Silloin näki koulumestari, että hänellä oli vasemmassa reidessä polven yläpuolella kymmenpennisen kokoinen pyöreä, ruskea merkki ja sen ympärillä neljä pienempää merkkiä, ja sanoi, että se muistutti Jupiter tähteä ja sen kuita. Lapsista se tuntui naurettavalta, he alkoivat nimittää häntä Jupiteriksi, ja sen nimen hän on saanut pitää tähän päivään asti. Hän on iso ja laiska, viekas, kavala ja pelkuri, mutta samalla taas myös hyväntahtoinenkin. Omaisuuksia ei hänellä ole pennin pyörylää; Brace ruokkii häntä armosta ja antaa hänelle vanhat vaatteensa ja halveksumisensa kaupanpäällisiksi. Jupiterilla on pitkä tukka, mutta ei partaa; hän on kaksoinen."

"Vai niin? Minkä näköinen on sitte hänen kaksoisveljensä?"

"Kerrotaan, että hän on hiuskarvalleen Jupiterin näköinen, ainakin ennen — nyt ei häntä ole nähty seitsemään vuoteen. Kun hän oli yhdeksäntoista tai kahdenkymmenen vuoden ikäinen, joutui hän kiinni murtovarkaudesta ja pistettiin linnaan. Mutta hän pääsi pakenemaan pohjoiseen ja teki ryöstön tai varkauden milloin missäkin; siitä on jo sentään pitkä aika. Nyt hän on kuollut, s.o. ihmiset väittävät niin — hänestä ei ole enää kuulunut mitään."

"Mikä hänen nimensä oli?"

"Jack."

Syntyi lyhyt äänettömyys; vanha täti oli nähtävästi ajatuksissaan. Vihdoinkin hän sanoi:

"Eniten huolestuttaa täti Sally se, että setä suuttuu aina niin kauheasti tuolle Jupiterille."

"Mitä", huudahti Tom ihmeissään, "setä Silas? Se on kai vain pilaa — hänhän ei voi suuttua!"

"Täti kirjoittaa, että setä joutuu usein niin raivoihinsa, että hän pelkää hänen tekevän miehelle ruumiillista väkivaltaa."

"Mutta tuopa on jo enemmän kuin kummallista! — Setähän on lauhkea kuin lammas."

"Hän lienee kuin muuttunut alituisesta riidasta ja torasta. Naapurit puhuvat jo siitä ja panevat kaiken syyn sedän niskoille, koska hän on saarnaaja ja hänen siis pitäisi ylläpitää rauhaa. Täti Sally sanoo, että setä oikein häpee nousta saarnastuoliin; myös on seurakunta kadottanut luottamuksensa häneen eikä hänestä pidetä enää ollenkaan niin paljo kuin ennen."

"Kummallista! Setähän oli aina niin lempeä ja ystävällinen, niin hajamielinen, niin haaveksiva, niin täynnä yksinkertaisuutta ja sydämen hyvyttä, sanalla sanoen oikea enkeli. Mitähän lieneekään

tapahtunut?"

TOINEN LUKU.

Meillä oli mahdoton onni. Höyrylaivalla, joka kulki pohjoisesta suoraan Louisianan suoseutuun, matkustimme pitkin koko Mississippia alas Arkansasiin farmille saakka eikä meidän tarvinnut edes muuttaa laivaa St. Louisissa. Melkein tuhannen mailia yhteen menoon!

Höyrylaivalla tuntui sangen yksinäiseltä, sillä harvalukuiset matkustajat olivat vanhoja miehiä, jotka istuivat kannella kaukana toisistaan ja nukkuivat tai olivat ääneti. Neljä päivää kesti matka ylisellä Mississippinä, sillä jouduimme usein matalikolle, mutta ikävältä ei meistä pojista lainkaan tuntunut — kuinka voisikaan olla ikävä, kun on matkalla! —

Heti matkan alussa olimme minä ja Tom urkkineet, että joku varmaankin makasi sairaana viereisessä kajuutassa, koska ruoka aina kannettiin sinne sisään. Me tiedustelimme asiaa, ja tarjoilija sanoi, että mies siellä sisällä ei näyttänyt ollenkaan sairaalta.

"Mutta hänen täytyy olla sairas."

"Hyvin mahdollista — en tiedä — minusta näyttää, että hän tekeytyy kipeäksi."

"Miksi niin luulette?"

"No, jos hän olisi sairas, riisuisi hän toki vaatteet päältään, mutta sitä hän ei tee. Ainakin saappaat hänellä on aina jalassa."

"Onko se mahdollista? Silloinkin, kun hän asettuu levolle?"

"Silloinkin."

Salaisuus! Se oli vettä Tomin myllyyn.

"Mikä on miehen nimi?"

"Phillips; hän tuli laivaan Alexandriassa."

"Onko hänessä muuta merkillistä?"

"Ei — kovin peloissaan hän vain on. Yötä päivää hän pitää ovensa lukittuna, ja kun sille kolkutetaan, raottaa hän sitä vain ja tirkistää ensin, kuka oven takana on."

"Totisesti, hänet tahtoisin mielelläni nähdä. Sanokaapa — ettekö voi avata ovea selki selälleen, kun taas menette sinne sisään, jotta — —"

"Varjelkoon! Ja vähäpä siitä olisi hyötyä. Hän asettuu aina oven taakse."

Tom mietti hetkisen.

"Tiedättekö mitä? Antakaa minulle esiliinanne ja sallikaa minun viedä hänelle huomenna aamiainen. Saatte neljänneksen dollaria."

Tarjoilija suostui siihen sillä ehdolla, ettei ylitarjoilijalla ollut mitään sitä vastaan.

"Hänen kanssaan sovin kyllä asiasta", sanoi Tom. Ja aivan oikein, seuraavana aamuna oli meillä kummallakin esiliina ja kannoimme ruuat sisään.

Tom oli maannut valveilla koko yön ja ajatellut päänsä puhki Phillipsiä ja hänen salaisuuttaan. Se oli minun mielestäni turhaa vaivaa; oli paljoka parempi tulla itsestään asioiden perille, tekemättä mitään vääriä johtopäätöksiä. "Voinhan odottaa", ajattelin enkä antanut uneni häiriytyä.

Kun Tom aamulla koputti ovelle, tirkisti mies ovenraosta, päästi meidät sisään ja sulki nopeasti oven jälkeemme. Mutta, tuli ja leimaus — kun me katsahdimme häneen, olimme vähällä säikähdyksestä pudottaa kahvivehkeet.

"Herranen aika — Jupiter Dunlap — miten te olette täällä?" huudahti Tom.

Tietysti mies oli hämmästynyt, ja ensin näytti siltä, kuin hän ei olisi tiennyt, pitkö hänen ilostua vai pelästyä. Hän oli käynyt aivan kalpeaksi, mutta pian palasi väri hänen kasvoilleen ja hän alkoi puhella kanssamme, samalla kun söi suurustaan.

Hetkisen kuluttua hän sanoi: "En ole lainkaan Jupiter Dunlap, mutta nimeni ei ole myöskään Phillips. Jos vannotte, että pidätte suunne, tahdon ilmoittaa teille, kuka olen."

"Me emme hiisku kellekään mitään", huudahti Tom; "mutta jos ette ole Jupiter Dunlap, ei teidän tarvitse sanoa minulle nimeänne."

"Kuinka niin?"

"Koska te ja hän olette toistenne näköiset kuin kaksi munaa. Te olette hänen kaksoisveljensä Jack."

"Voit olla oikeassa. Mutta sanoppa, poika, mistä tunnet meidät kumpaisenkin?"

Nyt Tom kertoi, mitä seikkailuja meillä oli ollut edellisenä kesänä setä Silasin farmilla. Kun hän kuuli, että me tunsimme kaikki hänen sukulaissuhteensa ja hänen oman elämäntarinansa, tuli hän aivan avomieliseksi ja puheliaaksi. Hän sanoi, että "hän oli aina ollut vetelys, nytkin hän oli huono mies ja tuli kaikeikin elämänsä loppuun pysymään epäkelpona tyhjäntoimittajana. Tosin se oli vaarallista ja — —"

Hän vaikeni yht'äkkiä ja kuunteli käsi korvan takana. Emme puhuneet sanaakaan; pari sekuntia olimme hiljaa kuin hiiret. Ei kuulunut muuta kuin puuseiniä natina ja koneen jyske konehuoneesta.

Rauhoittaaksemme häntä aloimme kertoa hänelle yhtä ja toista hänen sukulaisistaan: että Brace oli kadottanut vaimonsa kolme vuotta sitten ja että hän oli saanut rukkaset Bennyiltä, kun oli pyytänyt tätä vaimokseen; että Jupiter oli työssä setä Silasilla, joka aina oli riidassa hänen kanssaan, ynnä muuta senkaltaista. Yht'äkkiä hän alkoi ääneensä nauraa.

"Pojat", huudahti hän, "teidän löpöttelyenne siirtävät minut kokonaan entisiin aikoihin, tuntuupa oikein hyvältä. Seitsemään vuoteen en ole kuullut mitään senkaltaista. Mutta mitä puhutaan minusta naapuristossa?"

"Teistä ei puhuta enää mitään; korkeintaan joka riemuvuosi mainitaan teidän nimenne kerran."

"Onko se mahdollista! Ja mistä se johtuu?"

"Siitä, että teitä on jo pitkät ajat pidetty kuolleena."

"Tosiaanko? Puhutko totta?" Hän oli kiihtyneenä hypähtänyt pystyyn.

"Sanani pantiksi! Ei yksikään ihminen luule, että vielä olette elossa."

"Hurraa, sitten olen pelastettu! Uskallan mennä kotia. Varmaan sukulaiseni auttavat minua piilottautumaan. Eikö totta, te pidätte suunne kiinni? Vannokaa se minulle vielä kerta! Vannokaa, ettette minua kavalla nyt ettekä milloinkaan! Pojat, armahtakaa minua viheliäistä raukkaa, joka en saa lepoa päivällä enkä yöllä enkä uskalla näyttäytyä missään. En ole tehnyt teille milloinkaan mitään pahaa ja tahdon teille kaikkea hyvää, niin totta kuin Jumala on taivaassa. Vannokaa, että olette vaiti, ja pelastakaa henkeni!"

Tietysti teimme hänelle mieliksi ja vannoimme. Hän kiitti meitä kaikesta sydäimestä, mies parka: luulenpa, että hän olisi mielellään syleillyt ja suudellut meitä.

Puhelimme vielä kauan keskenämme; sitten hän otti esille pienen matkalaukun, avasi sen ja pyysi, ettemme katsoisi sinnepäin. Käänsimme selkämme häneen päin, ja kun taas saimme luvan kääntyä, oli hän kokonaan muuttunut. Hänellä oli siniset silmälasit ja pitkät, ruskeat viikset, jotka sopivat hyvin hänen kasvoihinsa. Hänen oma äitinsä ei olisi tuntenut häntä.

"Olenko vieläkin veljeni Jupiterin näköinen?" kysyi hän.

"Ette", sanoi Tom, "ei mikään muistuta enää hänestä, paitsi pitkä tukka."

"Sen annan leikata lyhyeksi, ennenkuin tulen kotia. Hän ja Brace säilyttävät salaisuuteni, ja voin asua heidän luonaan vieraana, ilman että naapurit rupeavat epäilemään. Mitä arvelette suunnitelmastani?"

Tom ajatteli hetkisen, sitte hän sanoi:

"Huck ja minä, me emme tietysti hiisku sanaakaan, mutta jos ette itse ole vaiti, olette vaarassa tulla

tunnetuksi. Ihmiset huomaisivat, että teidän äänenne sointi on sama kuin Jupiterin, ja silloin he ehkä muistavat kaksoisveljen, jonka he ovat luulleet kuolleeksi ja joka on voinut koko ajan piileksiä väärän nimen turvissa."

"Tuhat tulimmaista, oletpa sinä viisas!" huudahti hän. "Mutta oikeassa sinä olet. Minun täytyy tekeytyä kuuromykäksi, niin pian kuin joku naapuri tulee lähelleni. Olisipa ollut kaunista, jos en olisi sitä hoksannut. Mutta enhän oikeastaan aikonut kotia, vaan yleensä johonkin paikkaan, jossa olisin turvassa pojilta, jotka vainoavat minua. Sitte aion ottaa silmälasit ja parran ja myös toiset vaatteet ja —"

Samassa hän juoksi ovelle, painoi korvansa siihen ja kuunteli. Hän oli käynyt kalpeaksi ja hengitti nopeaan.

"Kuului siltä, kuin olisi viritetty pyssyn hanaa", kuiskasi hän. "Herra Jumala, on tämäkin elämää!" Raukeana ja voimatonna hän vaipui tuolille ja pyyhki hikeä otsaltaan.

KOLMAS LUKU.

Senjälkeen olimme melkein aina hänen luonaan, useimmiten makasi toinen meistä hänen yläkojussaan. Hän oli tuntenut itsensä niin kauhean yksinäiseksi ja hänellä oli hädässä lohdutuksena, että hänellä oli seuranaan joku, jonka kanssa hän voi puhella. Me paloimme tietysti uteliaisuudesta päästä salaisuuden perille; mutta Tom sanoi, ettei meidän pitäisi antaa hänen huomata mitään; silloin hän kyllä joskus itsestäänkin alkaisi puhua siitä. Jos utelisimme häneltä, rupeaisi hän heti epäilemään ja olisi vaiti kuin simpukka. Vallan niin kävikin. Helposti huomasi hänestä, että hän olisi kertonut meille mielellään kaikki, mutta joka kerta, kun ajattelimme "Nyt se tulee!" valtasi hänet pelko ja hän käänsi puheen johonkin muuhun. Me saimme sen kuitenkin tietää ja se kävi seuraavasti:

Hän oli ruvennut, näköjään ilman aikojaan, kyselemään meiltä välikannen matkustajista, jotka tulivat ylös ravintolapöydän ääreen paloviinaa ostamaan; me koetimme kuvailla heitä, mutta siihen hän ei tyytynyt, vaan tahtoi tietää kaikki yksityiskohdat. Tom pani parastaan, ja kun hän rupesi kuvaamaan yhtä raaimmista ja repaleisimmista miehistä, lyhystyi Jack Dunlap kauhuissaan kokoon.

"Voi kauhistus, se on yksi heistä! He ovat varmasti laivassa — johan sitä aattelinkin! Toivoin, että olin päässyt heistä, mutta epäilin sitä kuitenkin. Anna mennä vaan!"

Kun Tom kuvasi vielä toisen raa'an ja renttumaisen välikannenmatkustajan, kalpeni Dunlap kauhusta. "Voi armias, se on toinen! Mitä nyt teen? Olisipa nyt edes myrskyinen, säkkipimeä yö ja pääsisin jotenkuten rantaan. Mutta he ovat varmaan lahjoneet jonkun, kengänpuhdistajan tai kantajan, pitämään minua silmällä. Jos onnistuisinkin heidän huomaamattaan pujahtamaan tieheni, ei kuluisi tuntiakaan, ennenkuin he sen tietäisivät."

Levottomana hän käveli edestakaisin. Ei kestänyt kauaakaan, ennenkuin hän alkoi kertoa, miten hänelle oli käynyt väliin hyvin, väliin huonosti, ja ennenkuin sitä huomasimmekaan, oli hän jo oikealla tolalla.

"Olimme sopineet tarkkaan kaikesta", sanoi hän. "Oli kysymys kahdesta ihmeen kauniista timantista, jotka olivat suuria kuin pähkinät ja joita kaikki ihailivat eräässä St. Louisin jalokivikaupassa. Pukeuduimme hienoihin vaatteisiin ja suoritimme kepposen keskellä päivää. Annoimme lähettää timantit luoksemme hotelliin, ikäänkuin olisimme tahtoneet ostaa ne, jos ne miellyttäisivät meitä, ja lähetimme niiden sijasta jalokivikauppiaille takaisin kaksi lasinkappaletta, jotka olimme sitä varten varanneet itsellemme, ilmoittaen, että timantit eivät olleet vallan puhtaita ja että pidimme kahdentoistatuhannen dollarin hintaa liian korkeana."

"Kaksitoista — tuhatta — dollaria!" huudahti Tom. "Olivatko ne sitten todella niin paljon arvoiset?"

"Ei senttiäkään vähemmän."

"Ja te livistitte niiden kanssa tiehenne?"

"Muitta mutkitta! Jalokivikauppias ei ehkä tänä päivänäkään vielä tiedä, että häneltä on varastettu. Mutta pidimme sentään epäviisaana jäädä St. Louisiin. Mietimme sinne ja tänne ja päätimme matkustaa yliselle Mississippille päin. Mutta sitä ennen käärimme timantit paperiin, kirjoitimme nimemme päälle ja annoimme paketin hotellinpalvelijalle määräyksellä, ettei hän antaisi sitä takaisin kenellekään

meistä, jolleivät toiset kaksi olisi läsnä todistajina. Sitten teimme kävelyretken kaupungille, mutta kukin erikseen; luulen, että meillä kaikilla oli sama aikomus, vaikka en tahdo sitä väittää varmasti."

"Mikä aikomus?" kysyi Tom.

"Ryöstää toisilta."

"Mitä — ettäkö yhden piti ottaa kaikki, sitten kun hän oli sen ensin saanut toisten avulla?"

"Niin juuri."

Tom oli vallan kuohuksissaan siitä. Hän sanoi, että se oli häpeällisin, halpamaisin kepponen, mistä hän milloinkaan oli kuullut. Mutta Jack Dunlap vakuutti hänelle, ettei se ollut hänen ammatissaan mitään tavatonta. Joka kerran oli antautunut sille alalle, hänen täytyi itse katsoa eteensä, koska ei kukaan muu ihminen sitä tehnyt hänen edestään. Sitten hän jatkoi kertomustaan:

"Oli tietysti vaikeata jakaa kaksi timanttia kolmen miehen kesken, sen kai arvaatte. Jos meillä olisi ollut kolme timanttia, niin silloin — —. Mutta mitäpä puhua siitä sen pidemmältä; enempiä niitä nyt ei ollut kuin kaksi. Kuljeskelin siis syrjäkaduilla ja mietin, miten voisin saada timantit kynsiini. Jos se onnistuisi, aion pukeutua niin, ettei kukaan tuntisi minua, ja puikkia tieheni. Ostin sitä varten itselleni valeparran, siniset silmälasit ja maalaispuvun, jonka näette nyt ylläni, ja pistin kaikki matkalaukkuun, jonka olin ottanut mukaani. Kun kuljin erään puodin ohi, jossa myytiin kaikenlaista tavaraa, katsoin ikkunasta sisään. Siellä seisoivat Bud Dixon, yksi meidän joukosta. 'Tahdonpa nähdä, mitä hän ostaa', ajattelin itseni ja piilouduin, mutta seurasin tarkasti kaikkia hänen hommiaan. No, mitä luulette hänen ostaneen? — Sitä ette aavista ikäpäivänne, pojat. Ei muuta kuin pienenpienen ruuvimeisselin."

"Kummallista! Mitä hän sillä teki?"

"Sitä minäkin ajattelin itseni. Tuumin puhki pääni, mutta en voinut sitä keksiä. Vanhojen vaatteitten kauppiaalta hän osti vielä punaisen flanellipaidan ja risaiset vaatteet, samat, jotka hänellä nytkin on yllään teidän kuvauksestanne päättäen. Kun olin sen nähnyt, menin telakkaan ja piilotin tavarani jokilaivaan, jolla aioimme matkustaa. Kun sitten taas kuljeskelin pitkin katuja, näin toisenkin toverini tekevän ostoksiansa. Illan suussa haimme timantit hotellista ja menimme laivaan.

"Nyt olimme pulmallisessa asemassa, sillä emme uskaltaneet ruveta levolle. Miten olisimme muuten voineet pitää silmällä toisiamme? Välimme olivat näet olleet jo pari viikkoa huonot, ja pidimme yhtä vain niin kauan, kuin asiat vaativat. Kaksi timanttia kolmea henkilöä kohti, siinä pulma! Ensin söimme illallista, sitten tupakoimme ja kävelimme kannella keskiyöhön asti. Vihdoin menimme minun kajuuttaani, tarkastimme, että timantit olivat vielä paperissa, ja asetimme ne alempaan vuoteeseen, jossa voimme kaikki kolme pitää niitä silmällä. Sitten istuimme sanaakaan hiiskumatta ja kävimme yhä unisemmiksi. Bud Dixon antautui ensin väsymyksen valtaan; hänen päänsä vaipui rintaa vasten, ja hän kuorsasi, niin että tärisi. Silloin osoitti Hal Clayton ensin timantteja ja sitten ovea. Ymmärsin, mitä hän tarkoitti, kurotin käteni paperia kohti ja otin sen. Odotimme nyt hetkisen, mutta Bud nukkui edelleen eikä liikahtanut. Väänsin hiljaa avainta ja painoin ovea; sitten hiivimme varpaisillamme ulos ja suljimme oven perässämme äänettömästi.

"Laiva lipui hiljalleen jokea pitkin; pilvet peittivät kuun, eikä kukaan huomannut meitä. Sanaakaan sanomatta menimme suoraan yläkannelle ja asetuumme istumaan aivan laivan reunalle kansi-akkunan luo. Tiesimme kumpikin, mitä se merkitsi; ei ollut tarvis mitään selityksiä. Jos Bud Dixon heräisi ja näkisi, että timantit olivat poissa, tulisi hän suoraan perässämme, sillä hän ei tiennyt, mitä pelko oli. Silloin oli aikomuksemme viskata hänet laidan yli tai uhrata yrityksessä henkemme. Minua pöyristytti, kun ajattelin sitä, sillä en ole niin rohkea kuin moni muu; mutta en uskaltanut näyttää pelkoani, sillä silloin olisi minulle käynyt huonosti. Toivoin yhä, että laiva laskisi johonkin laituriiin, että voisimme hypätä maihin ja välttää kaiken hälinän, sillä Bud Dixonin kanssa ei ollut leikittelemistä.

"Mutta tunti toisensa jälkeen kului, kuljimme yhä eteenpäin eikä miestä kuulunut kannelle. Kun päivä alkoi sarastaa eikä Budia vieläkään näkynyt, heräsi meissä epäluulo. 'Hän pitää meitä ehkä pilkkanaan', arveli Hal, 'avaapa paperi!' Sen tein ja, kautta sieluni, siinä ei ollut mitään, paitsi pari sokerinmurua! Siitä syystä hän siis oli saattanut kuorsata koko yön niin rauhallisesti! Ovela mies, niin totta kuin elän. Hänellä on täytyntä olla käsillä kaksi aivan samanlaista paperia, jotka hän on vaihtanut aivan nenämme edessä.

"Hämmästyksemme ei ollut vähäinen, mutta pian meillä oli uusi suunnitelma valmis. Meistä näytti viisaimmalta hiipiä takaisin kajuuttaan, panna paperi entiselle paikalleen eikä olla huomaavinamme, että hän teeskennellyllä kuorsaamisellaan oli pitänyt meitä pilkkanaan. Emme tahtoneet poistua hänen vierestään; aioimme ensimmäisenä iltana maihinmenon jälkeen juottaa hänet juovuksiin, tarkastaa hänen vaatteensa, ottaa timantit ja, jos mahdollista, nitistää hänet hengiltä, sillä hän olisi aina ollut kintereillämme, riistääkseen meiltä takaisin saaliimme, emmekä olisi olleet hetkeäkään varmat

hengestämme. Tuuman onnistuminen oli minusta kuitenkin sangen epäilyttävää. Ei ollut vaikeata juottaa Budia juovuksiin, mutta mitäpä meitä hyödyttäisi, jos hakisimme ja hakisimme emmekä sittenkään löytäisi mitään.

"Yht'äkkiä juolahti mieleeni ajatus, joka miltei salpasi hengen minulta; mutta samassa muuttuikin mieleni taas iloiseksi ja kepeäksi. Pidin nimittäin saapastani kädessä, vetäkseni sen jalkaan, ja kun loin silmäyksen anturaan, johtui mieleeni salaperäinen pieni ruuvimeisseli. Muistatteko vielä sitä?"

"Se on tietty", huudahti Tom aivan kiihtyneenä.

"No, kun katselin korkoa, tiesin samassa, mihin Bud oli piilottanut timantit. Katsokaa tänne — tämä teräslevy tässä on kiinnitetty pienillä ruuveilla; ainoat ruuvit, jotka tuolla miehellä oli, olivat hänen kenkensä koroissa, ja kun hän tarvitsi ruuvimeisseliä, tiesin hyvin, mihin."

"Eikö se ole mainiota, Huck?" huudahti Tom väliin.

"Kun tulimme kajuuttaan, kuorsasi Bud Dixon vielä, ja myös Hal Clayton nukahti pian, mutta minä en — eläissäni en ollut vielä ollut niin virkeä. Etsin lattialta pientä nahkapalasta. Pitkään aikaan en keksinyt mitään, mutta vihdoinkin sen äkkäsin. Se oli pyöreä, pieni palanen, melkein maton värinen ja noin pikkusormeni pään vahvuinen. Aha, ajattelin, pesässä, josta tämä on kotoisin, on timantti. Toisenkin palasen löysin hiukan etsittyäni.

"Aatelkaapa nyt sitä hävyttömyyttä! Mies oli vallan tarkalleen arvannut, mitä me tekisimme, ja me tyhmiä olimme menneet sokeasti ansaan. Samaan aikaan kun me odotimme häntä ylhäällä yläkannella, heittäksemme hänet veteen, istui hän alhaalla, ruuvasi kaikessa rauhassa teräslevyt irti, leikkasi reiät korkoihinsa, pisti timantit niihin ja ruuvasi levyt taas paikoilleen. Ensi luokan kettu, eikö totta?"

"Ei, sellaista en ole vielä ikinä kuullut", huudahti Tom täynnä ihmettelyä.

NELJÄS LUKU.

"Oli aikamoinen työ, kun olimme vielä koko päivän pitävinämme toisiamme silmällä, sen vakuutan. Illan tullen astuimme maihin eräässä pikkukaupungissa Missouriissa, menimme erääseen ravintolaan ja otimme kaikki kolme illallisen jälkeen yhteisen makuuhuoneen yläkerrasta. Isäntä kulki valoa näyttäen edellä ja me hanhenmarssissa hänen jäljessään ylös portaita. Minä tulin viimeisenä ja pistin matkalaukkuni pimeässä eteisessä olevan kuusisen pöydän alle. Annoimme tuoda itsellemme aimo annoksen wiskyä ja pelasimme korttia viiden sentin panoksella. Kun tunsimme wiskyn vaikutuksen, lakkasimme me molemmat juomasta, mutta kaadoimme yhä vain Budin lasiin, kunnes hän oli sikahumalassa. Hän putosi tuoilta lattialle ja rupesi kuorsaamaan.

"Nyt kävimme toimeen. Ehdotin, että riisuisimme hänen saappaansa ja omamme myös, ettei syntyisi kolinaa, kun me kääntelimme häntä ja tutkimme hänen vaatteensa. Se tehtiin ja minä asetin saappaani Budin saappaiden viereen, että ne olisivat ulottuvillani. Riisuisimme hänet, kopeloimme kaikki hänen vaatteittensa saumat, etsimme hänen taskunsa ja sukkansa, myös saappaat sisältä, sanalla sanoen kaikki; hänen myyttynsäkin avasimme, mutta emme löytäneet mitään timantteja. Kun ruuvimeisseli tuli näkyviin, kysyi Hal: 'Mitähän hän lienee tällä tehnyt?' Sanoin, etten tiennyt sitä, mutta niin pian kuin hän käänsi selkensä, pistin sen taskuuni. Lopulta näytti Hal hyvin alakuloiselta ja arveli, että meidän oli paras jättää koko homma. — Sitäpä olinkin odottanut.

"Vielä on jotain, jota emme ole tutkineet."

"Mitä sitten?" kysyi hän.

"Hänen mahansa."

"Totisesti, sitä en tullut ajatelleeksi. Siinä on arvoituksen ratkaisu, niin totta kuin elän. Mutta miten sen teemme?"

"No", sanoin minä, "jää sinä tänne hänen luokseen, niin minä menen apteekkiin ja tuon sieltä ainetta, joka pian tuo timantit päivänvaloon."

"Hän suostui siihen, ja minä vedin hänen nenänsä edessä Budin saappaat omieni asemesta jalkaani

hänen sitä huomaamatta. Tosin ne olivat hiukan liian suuret minulle, mutta se ei haitannut niin paljoa, kuin jos olisivat olleet liian pienet. Haparoin pimeässä eteisen läpi, otin matkalaukkuni ja seuraavassa minuutissa olin pujahtanut takaovesta ulos.

"Seitsemän peninkulman askeleilla kuljin nyt joen rantaa pitkin; olin koko hyvällä tuulella, sillä marssinhan timanttien päällä. Ensimmäisen neljännestunnin kuluttua olin jo kulkenut pitkän taipaleen. Joka viides minuutti ajattelin, miten Hal Clayton odotti takaisintuloani ja tuli yhä levottomammaksi. Nyt hän alkaa kiroilla, sanoin itsekseni, ja vähitellen hän hoksaa asian oikean laidan. Hän luulee, että minä olin löytänyt timantit, kun tutkimme Budin vaatteita, pistänyt ne salaa taskuuni enkä ollut millänikään. Tietysti hän seuraa heti jälkiäni, mutta olenhan ainakin koko joukon hänestä edellä.

"Samassa tuli mies ratsastaen muulilla, ja sen enempää arvelematta pujahtin lähimpään pensaikkoon. Se oli tyhmästi tehty! Hetkeksi mies pysähtyi, nähdäkseen, tulisinko takaisin; sitten hän ratsasti eteenpäin. Se voi koitua minulle turmioksi, jos hän sattumalta tapaisi Hal Claytonin ja tämä rupeisi häneltä kyselemään.

"Kolmen aikaan aamulla tulin Alexandriaan, ja kun näin siipiläivan ankkurissa, olin ylen ihastuksissani ja luulin, että nyt olin pelastunut. Hämärsi jo ja menin laivaan, otin tämän kajuutan tässä, pukeuduin näihin vaatteisiin ja asetuin istumaan ohjauskopin luo, ettei mitään jäisi minulta huomaamatta. Odotin sangen kärsimättömänä laivan lähtöä, mutta se ei liikahtanut paikaltaan. Konetta piti ensin korjata, mutta siitä ei minulla ollut aavistustakaan.

"Tuli keskipäivä, ennenkuin lähdimme liikkeelle, ja minä olin jo aikoja ennen sulkeutunut kajuuttaani. Näin nimittäin jo ennen aamiaista miehen lähestyvän, jonka käynti muistutti Hal Claytonia, ja minun tuli paha olla. Jos hän keksisi minut täällä laivassa, olisin niinkuin rotta satimessa. Hänen tarvitsi vain odottaa, kunnes menisin maihin, ja seurata minua. Jollain syrjäisellä paikalla hän pakottaisi minut antamaan pois timantit ja silloin — niin silloin olisi tuhoni tullut. Oi, se on kauheata — hirmuista! Ja kun nyt ajattelen, että *toinenkin* on laivassa! Sanokaapa itse, pojat, eikö minulla ole kauhean huono onni? — Mutta, eikö totta, te ette jätä minua! Autattehan pulasta kurjaa syntistä, jota vainotaan kuolemaan saakka. Polvillani tahdon teitä kunnioittaa, jos autatte minua ja pelastatte minut."

Teimme mitä voimme rauhoittaaksemme häntä: lupasimme hänelle apuamme, teimme kaikenlaisia suunnitelmia ja puhuimme hänestä pahimman pelon. Silloin hän tuli taas luottavaisemmaksi, ruuvasipa lopuksi levytkin irti koroistaan ja piteli timantteja milloin miltäkin puolelta valoa vastaan. Hei, kuinka ne kimaltelivat ja välkähtelivät ja säteilivät loistoaan joka taholle! Se oli kaunista, se täytyy minun myöntää. Mutta hän oli sittenkin oikea narri. Minä olisin hänen sijassaan antanut timantit noille kahdelle roistolle ja sanonut heille, että menisivät maihin ja jättäisivät minut rauhaan. Mutta sepä ei juolahtanut hänen mieleensäkään. Hän arveli, että niissä oli kokonainen omaisuus; ajatus, että hän kadottaisi ne, oli hänelle sietämätön.

Kahdesti meidän oli laskettava laituriiin jotain koneen vikaa korjaamaan, mikä vei koko joukon aikaa. Mutta yö ei ollut kylliksi pimeä; hän olisi tuskin huomaamatta päässyt pujahtamaan tiehensä. Yhden ajoissa yöllä nousi mustia pilviä taivaalle; ukkosilma oli tulossa. Olimme saapuneet halkotarhalle, josta oli vielä noin neljäkymmentä mailia setä Silasin farmille, ja Jack katsoi hetken sopivaksi. Satoi rankasti, myrsky puhkesi, ja miehet, jotka lastasivat puita laivaan, vetivät suojaksi päidensä yli karkeat säkit. Jackillekin hankimme yhden. Hän otti matkalaukkunsa, juoksi peräkannelle, tuli sitten muitten laivamiesten joukossa marssien etuosaan päin ja meni heidän kanssaan maihin. Kun hän oli soihtuvalojen piirin ulkopuolella ja katosi pimeyteen, hengähdimme syvään ja tunsimme kiitollisuutta ja iloa. Mutta tuo ilo ei kestänyt kauaa. Tuskin oli kymmenen minuuttia kulunut, kun nuo molemmat ilkeät rentut ryntäsivät kannelle; he juoksivat rantaan, emmekä nähneet heitä enää. Aamuhämäriin saakka odotimme ja toivoimme, että he tulisivat takaisin, mutta turhaan. Mutta ehkä he eivät olleet sittenkään voineet enää tavoittaa Jackia, vaan olivat eksyneet hänen jäljiltään. Siihen luotimme.

Hänen aikomuksensa oli kulkea jokivartta pitkin ja piiloutua setä Silasin tupakkimaan takana olevaan vaahterametsikköön. Siellä olimme luvanneet tavata hänet, niin pian kuin alkaisi hämärtää, ja ilmoittaa hänelle, olivatko hänen veljensä Brace ja Jupiter kotona ja oliko heillä ketään vieraita.

Tom ja minä puhelimme kauan, miten hänen lienee käynyt. Jos hänen ahdistajansa kiiruhtaisivat jokivartta ylös eivätkä alas, silloin hän olisi pelastettu. Mutta sitä saattoi tuskin toivoa. Luultavasti, arveli Tom, he pysytteleisivät hänen kintereillään koko päivän, ja kun tulisi pimeä, ottaisivat he hänet hengiltä ja riistäisivät häneltä saappaat.

Se teki meidät sangen alakuloisiksi.

VIIDES LUKU.

Vasta myöhään iltapäivällä kone oli valmiiksi korjattu. Kun menimme maihin lähellä setä Silasin farmia, laske aurinko juuri. Juoksimme senvuoksi suoraa päätä vaahterametsikölle, ilmoittaaksemme Jackille viivytyksen syyn, jotta hän odottaisi meitä, kunnes olisimme ehtineet käydä Bracen luona ottamassa selvää, miten asiat olivat. Juuri kun huohottaen olimme tulleet tienmutkautukseen ja näimme jo kaukaa vaahterat, tuli kaksi miestä suoraan tien poikki metsikköön ja kuulimme hirveän hätähuudon, joka toistui useampaan kertaan. "Nyt he ovat tappaneet Jack raukan", sanoimme ja pakenimme kauhuissamme tupakkimaalle päin. Tuskin olimme piiloutuneet sinne ja vapisimme vielä kuin haavanlehdet, kun taas näimme kaksi miestä juoksevan ohitsemme ja katoavan metsikköön. Jo seuraavassa silmänräpäyksessä tuli heitä neljä takaisin: kaksi pakeni edellä ja kaksi ajoi heitä takaa.

Kylmä kauhunhiki helmeili otsallamme maatesamme maassa ja kuunnellissamme; mutta emme kuulleet muuta ääntä kuin sydämemme tykytyksen. Meidän täytyi yhä ajatella murhattua tuolla metsikössä, ja meitä pöyristytti, ikäänkuin olisi jossain lähellämme ollut kummitus. Yht'äkkiä tuli kuu esiin puiden latvojen välistä, suurena, pyöreänä ja loistavana, ikäänkuin kasvot, jotka kurkistavat vankikopin rautaristikon takaa. Mustia varjoja ja vaaleita läikkiä heilui siellä ja täällä; ympärillämme oli kammottavan hiljaista, vain yötuuli huokaili oksissa. Silloin Tom kuiskasi yht'äkkiä:

"Katso! — Mitä tuo on?"

"Ei sinun tarvitse turhanpäiten pelättää minua vielä enemmän; olen jo melkein puolikuollut", huudahdin minä.

"Mutta katsohan, mitä tuolta vaahterametsiköstä tulee!"

"Lakkaa jo, Tom!"

"Suunnattoman suuri olento; se tulee meitä kohti!"

Hän oli niin kiihtynyt, että sai tuskin kuiskatuksi. En tahtonut katsoa sinnepäin ja kuitenkin tein sen. Olimme nyt polvillamme maassa nojaten leukaamme aitaa vasten ja tuijotimme tuskanhikeä valuen tietä pitkin. Olento kulki puiden varjossa, voimme nähdä sen oikein selvästi vasta, kun se oli aivan lähellämme ja astui selkeään kuunvaloon. Silloin kauduimme maahan kuin salaman iskeminä — ei epäilystäkään, se oli Jack Dunlapin haamu! —

Pari minuuttia makasimme siinä liikkumattomina; kun taas katsoimme ylös, oli haamu kadonnut.

"Kuule", kuiskasi Tom, "kummituksethan näyttävät aina harmailta ja sumuisilta, ikäänkuin olisivat pelkkää usvaa, mutta tämä ei lainkaan."

"Ei; tunsin selvästi hänen silmälasinsa ja partansa."

"Niin, ja hänen vaatteensa, hänen vihreänmustankirjavat housunsa —"

"Puuvillasamettiset tulipunaiset liivit, joissa oli keltaisia pilkkuja —"

"Nahkaiset hihnat housunlahkeissa — toinen niistä oli auki —"

"Niin, ja hatun — se oli oikea leveälierinen töröhattu."

"Luuletko, Huck, että tällä oli samanlainen tukka?"

"Oli — mutta en ole sentään vallon varma siitä."

"En minäkään; mutta matkalaukun näin hänen kädessään."

"Käyttävätkö sitten kummitukset matkalaukkua, Tom?"

"Miksi eivät, Huck? Mutta se on tietysti kummitusainetta, niinkuin vaatteet ja kaikki. Älähän tekeydy sentään niin tyhmäksi!"

Nyt menivät Bill Withers ja hänen veljensä Hans ohitsemme. He olivat syventyneet keskusteluun, mutta me kuulimme kaikki, mitä he sanoivat:

"Näytti siltä, kuin hän töintuskin olisi enää voinut raahata sitä mukanaan", arveli Bill.

"Niin, raskaalta se näytti. Se oli varmaankin neekeri, joka oli varastanut jyviä vanhalta pastori Silasilta", sanoi Hans.

"Sitä ajattelin heti enkä ollut huomaavinanikaan häntä."

"Niin minäkin. Hahaha!"

Setä Silas oli siis menettänyt suosionsa siihen määrään, että ihmiset nauroivat, kun varas vei häneltä jyyviä! Kuinka se oli mahdollista?

Pian kuulumme taas ääniä; kuta lähemmäksi ne tulivat, sitä äänekkäämmäksi kävi keskustelu. Ne olivat kaksi naapuria, Lem Beebe ja Jim Lana.

"Kuka?" kysyi Jim, — "Jupiter Dunlap?"

"Niin, aivan varmaan", vastasi Lem.

"Hm. Noin tunti sitten, juuri auringon laskiessa, näin hänet lapio kädessä; he kaivoivat maata, hän ja pastori. Koiransa hän tahtoi lainata meille, sanoi hän, mutta itse ei hän todennäköisesti tulisi tänä iltana."

"Hän on kai liian väsynyt raskaasta työstä."

"Ole siitä varma! Haha!"

He kulkivat nauraen edelleen. Tom hypähti ylös ja me seurasimme heitä matkan päässä. Olisi ollut sentään liian epämiellyttävää kohdata kummitus vallan yksinään.

Tämä kaikki tapahtui toisena päivänä syyskuuta, lauantaina. Sitä päivää en unohda milloinkaan, pian saamme nähdä miksi.

KUODES LUKU.

Jo näimme valojen loistavan talosta, ja koirat juoksivat kaikki vastaan tervehtimään. Silloin Tom sanoi:

"Odotahan vielä hetkinen! Kun nyt tulemme sisään, luulet kai, että minun on heti kerrottava koko seikkailumme, että kaikki ihmettelisivät suut ammollaan?"

"Se on tietty; sellaista tilaisuutta et kai päästä käsistäsi, Tom."

"No, siinäpä erehdyt vallan suuremmoisesti. Emme sanaakaan hiisku koko jutusta, ja siihen on pätevä syyt. Sanoppa, Huck — kävelikö kummitus paljain jaloin?"

"Varjelkoon, sillähän oli saappaat jalassa."

"Näitkö sen varmaan? Voitko mennä vaikka valalle siitä?"

"Voin kyllä."

"Niin minäkin. Ja siinä on paras todistus, etteivät varkaat ole löytäneet timantteja. Tietysti eivät — nuo kaksi muuta miestä ajoivat heidät karkuun, ennenkuin he ehtivät vetää saappaat ruumiin jaloista, sentähden kummituksella oli ne vieläkin."

"Saappaat kummitusaineesta, niinkuin muutkin vaatteet, eikö niin, Tom?"

"Tietysti. Ja tiedätkö, mitä nyt tapahtuu? Nuo kaksi miestä kertovat, että he ovat kuulleet huodon ja ajaneet takaa murhaajia, mutta eivät voineet pelastaa vierasta. Tulee ruumiintarkastus, tutkitaan kaikki paikalla, ja ennenkuin ruumis haudataan, myydään sen tavarat huutokaupalla kulujen peittämiseksi. Silloin on meidän onnemme valmis."

"Kuinka niin?"

"No, sehän on selvä: me ostamme saappaat kahdella dollarilla."

"Ja saamme timantit?"

"Se on tietty. Jonain kauniina päivänä luvataan niistä korkea palkinto — ainakin tuhannen dollaria. Ja se raha on meidän. — Tule nyt sisään; mutta ryöväreistä, timanteista ja murhasta et tiedä tavuakaan — huomaa se!"

"Mutta mitä sanomme täti Sallylle, kun hän kysyy, miksi tulemme vasta näin myöhään ja missä olemme viipyneet näin kauan?"

"Sen jätän sinun huoleksesi; kyllä aina keksit jonkun selityksen."

Se oli ihan Tomin tapaista. Hän oli liiaksi totuutta rakastava, voidakseen itse valhetella.

Menimme nyt pihan poikki, jossa kaikki oli suureksi iloksemme entisellään, ja tulimme puuvajan ja kyökin välissä olevaan katettuun käytävään. Siellä riippui vielä monta esinettä, jotka tunsimme, muun muassa myös setä Silasin vihreä työnuttu, jossa oli päänsuojus ja hartiaain välissä valkoinen paikka, joka aina näytti siltä, kuin olisi joku viskannut siihen lumipallon. Nopeasti painoimme tuvan oven säppiä ja astuimme sisään.

Täti Sally puuhaili huoneessa; yhdessä nurkassa istuivat lapset, toisessa luki setä rukouskirjaa. Täti lankesi heti ilosta kaulaamme, sitte hän milloin veti meitä tukasta, milloin painoi meitä sydäntään vasten, samalla kun kirkkaat kyynelleet valuivat hänen poskilleen; niin iloinen hän oli nähdessään taas meidät.

"Missä te kelvottomat olette näin kauan vetelehtineet?" huudahti hän. "Olen teidän tähtenne melkein surrut sieluni ruumiista. Teidän hynttyynne ovat saapuneet jo aikapäiviä, ja neljästi olen jo lämmittänyt ruuan, ettei teidän tarvitsisi odottaa. Päänahka teiltä pitäisi nylkeä korviinne saakka. Mutta istukaa nyt; te olette kai puolikuoliaat nälästä; istukaa, poikaparot, ja antakaa ruuan maistua."

Oi, kuinka suloista oli istua runsaasti katetun pöydän ääressä! Setä Silas lausui pisimmän pöytärukouksensa, ja pian oli kukkurainen lautanen edessäni. Kun olin parhaassa vauhdissa, kysyi täti yht'äkkiä, missä olimme oikeastaan olleet.

Olin ajatellut sen jo etukäteen valmiiksi: "Kuljimme jalan metsän läpi", sanoin minä, "siellä kohtasimme Lem Beeben ja Jim Lanen, jotka pyysivät meitä poimimaan kanssaan mustikoita; Jupiter Dunlap tahtoi lainata heille koiransa sitä varten, sen hän oli luvannut heille —"

"Missä te näitte hänet?" keskeytti vanha Silas minut niin äkkiä, että minä kummastuneena katsahdin häneen ja jouduin vallan hämilleni, kun hän tuijotti minuun läpätunkevin katsein. Mutta rohkaisin itseni ja vastasin:

"Kun te kaivoitte hänen kanssaan maata, auringon laskun aikaan."

"Hm", sanoi hän pettyneen näköisenä eikä sitte enää välittänyt minusta sen enempää, kun jatkoin:

"Me menimme mukaan ja —"

"Ole vaiti äläkä puhu typeryyksiä, Huck Finn", huudahti nyt täti Sally suuttuneena; "kuka on koskaan kuullut, että meillä poimitaan mustikoita syyskuussa ja vielä päälle päätteeksi yöllä? Mihin siinä tarvittiin koiraa — ehkä vainuamaan mustikoita?" —

"He sanoivat — että heillä oli lyhty —" änkytin minä.

"Tuossa ei ole toden sanaa. Arvaan, että olette tehneet joitakin tyhmyyksiä, muuten en tunne teitä oikein. No, Tom, totuus esiin muutta mutkitta!"

Tom oli loukkaantuvinaan. "Kuinka voit soimata Huck parkaa, täti, jos hän on hiukan häkeltynyt puheessaan. Hän tarkoittaa tietysti mansikoita, kun hän puhuu mustikoista. Senhän tietää jo jokainen lapsikin, että kaikkialla maailmassa — paitsi täällä Arkansasissa — otetaan mukaan koira ja lyhty, kun mennään mansikoita poimimaan."

Mutta nyt loppui täti Sallyn kärsivällisyys; hän suuttui oikein todella ja päästi suustaan kokonaisen ryöpyn sanoja, joita hän ei voinut syyttää tarpeeksi nopeasti viattomain päittemme yli. Mutta sen oli Tom tapansa mukaan laskenut ennakolta. Hän antoi hänen vain puhua kiukussaan ja oli vaiti kuin hiiri, kunnes tädin kiivaus oli lauhtunut; silloin hän tavallisesti ei tahtonut kuulla puhuttavan enää sanaakaan koko jutusta. Niin kävi nytkin. Kun hän oli puhunut itsensä käheäksi ja hänen täytyi hiukan pysähtyä vetääkseen henkeä, sanoi Tom aivan levollisesti:

"Ja sittekin tiedän, täti —"

"Ole vaiti", huusi hän, "äläkä avaa enää suutasi, sen sanon sinulle!"

Niin pääsimme pälkähästä, eikä puhuttu enää tulomme viipymisestä. Sen oli Tom järjestänyt todella ovelasti.

SEITSEMÄS LUKU.

Benny oli sangen vakavan näköinen ja huokasi myös tavan takaa; mutta pian hän alkoi kysellä Tomin sisaruksista Marysta ja Sidistä ja varsinkin täti Pollysta. Vähitellen kirkastui täti Sallynkin naama, hänen hyvätuulisuutensa palasi, hän kyseli meiltä yhtä ja toista ja oli taas yhtä hyvä ja lempeä kuin tavallisesti, niin että illallisesta tuli vielä oikein hauska. Vain vanha Silas ei ottanut osaa keskusteluun; hän oli levoton ja hajamielinen, ja välistä hän huokasi niin syvään, että teki oikein pahaa sydämelle nähdä hänet niin masentuneena ja huolissaan.

Jonkun aikaa illallisen jälkeen koputettiin ovelle; neekeri pisti päänsä ovesta; hän piti vanhaa olkihattuansa kädessä ja sanoi kumarrellen syvään ja raapien jalallaan, että hänen herransa, massa Brace, odotti ulkona aidan luona ja käski kysymään massa Silasilta, missä hänen veljensä oli, kun hän ei ollut tullut kotiin illalliseksi.

Silloin setä Silas hypähti seisaalleen ja huusi niin kiivaasti, etten milloinkaan ollut häneltä sellaista kuullut:

"Olenko minä hänen veljensä vartia?"

Mutta heti hän taas katui, hän lyyhistyti kokoon ja sanoi lempeimmällä äänellään:

"Sinun ei tarvitse sanoa sitä hänelle, Billy; en ole muutamaaan päivään voinut oikein hyvin ja olen niin hermostunut, etten osaa punnita sanojani. Sano hänelle, ettei hän ole täällä."

Kun neekeri oli mennyt, käveli vanhus tuvassa edestakaisin, mumisten tavan takaa käsittämättömiä sanoja ja tarttuen tukkaansa. Sitä oli oikein surkea katsella; mutta täti Sally kuiskasi meille, ettei meidän pitäisi kiinnittää huomiota häneen. Hän sanoi, että sen jälkeen kuin niin monet vastukset olivat kohdanneet häntä, hän vaipui usein ajatuksiinsa ja tiesi tuskin enää, mitä hän teki. Yölläkin hän kuljeskeli paljo enemmän kuin ennen unissaan, joko talossa tai myös ulkona. Jos tapaisimme hänet tällöin joskus, pitäisi meidän antaa hänen mennä menojaan eikä herättää häntä. Kukaan muu ei voinut häntä auttaa kuin Benny, joka ymmärsi parhaiten kohdella häntä.

Nytkin hän hiipi sedän viereen, kun tämä alkoi väsyä alituisesta edestakaisin kulkemisesta. Hän kietoi käsivartensa hänen ympärilleen ja käveli mukana, kunnes setä katseli hymyillen alas häneen ja kumartui häntä suutelemaan. Vähitellen poistui tuskastunut ilme hänen kasvoiltaan ja hän antoi Bennyn johdattaa itsensä huoneeseensa. Oli oikein ilo nähdä isän ja tyttären hellää suhdetta.

Täti Sallyn täytyi nyt asettaa lapset nukkumaan, ja kun Tomista ja minusta alkoi tuntua ikävältä, pistäydyimme vielä kuunvalossa kentällä, jossa kasvoi kypsiä vesimelooneja. Söimme oikein sydämemme halusta ja puhelimme kaikenlaista. Tom arveli, ettei hän epäillyt rahtuakaan, että Jupiter yksin oli syypää riitaan. Ensi tilassa hän aikoi päästä selville asiasta ja taivuttaa sitte kaikin voimin setä Silasia antamaan hänelle matkapassin.

Lörpötelimme, tupakoimme ja keskustelimme siellä varmaankin kaksi tuntia. Kun palasimme taloon, oli aivan hiljaista ja pimeätä; kaikki olivat menneet levolle.

Tom, jolta ei mikään jäänyt huomaamatta, keksi nyt, että vanha viheriä työnuttu oli kumma kyllä hävinnyt naulasta, jossa hän oli nähnyt sen vielä aivan äskettäin riippuvan. Sitte menimme makuusuojaamme.

Kuulimme Bennyn viereisessä huoneessa puuhailevan vielä kauan aikaa; hän hoiteli kai isäänsä eikä saanut unta. Mekin olimme liian kiihtyneet mennäksemme levolle; valvoimme siis, kuiskailimme ja olimme sangen alakuloisessa mielentilassa. Puhuimme yhä uudelleen murhatusta ja kummituksesta, kunnes tuntui niin kaamealta ja pöyristyttävältä, ettei unesta voinut olla puhettakaan.

Oli jo myöhäinen yö, kun Tom yht'äkkiä pukkasi minua kyynärpäällään ja osoitti ikkunaan. Katsoin sinne; alhaalla pihalla käveli mies, mutta en voinut tuntea häntä pimeässä. Nyt hän kiipesi aitauksen yli, ja juuri silloin tuli kuu esiin ja paistoi vanhan työnutun valkoiseen paikkaan.

"Näetkö unissakävijää?" sanoi Tom. "Tahtoisin, että voisimme seurata häntä ja nähdä, mihin hän menee tuo pitkä lapio olallaan. Hän kääntyy tupakkamaalle päin — nyt hän hävisi. Setä parka — minun tulee häntä niin sääli, kun hän ei saa lepoa."

Odotimme kauan, mutta hän ei tullut takaisin; luultavasti hän oli palannut toista tietä kotia. Asetuimme siis vihdoinkin nukkumaan ja vaivuimme levottomaan uneen, jossa tuhat kauhua meitä kidutti. Aamuhämärissä olimme taas hereillä; oli noussut ukonilma, salamat leimahtelivat, ukkonen jylysi, tuuli ravisteli puita, sade valui virtana, ja ojat muuttuivat kuohuviksi puroiksi.

"Kuulehan, Huck", sanoi Tom, "minusta tuntuu sangen kummalliselta, ettei vielä ole kuulunut mitään Jack Dunlapin murhasta. Miehet, jotka ajoivat takaa Hal Claytonia ja Bud Dixonia, ovat varmasti kertoneet asian kaikkialla puolen tunnin kuluessa, ja sen on täytynyt levitä kulovalkean tavoin farmilta farmille. Tuollaisia suuria tapauksia sattuu kai korkeintaan kaksi kolmessakymmenessä vuodessa. Se on tosiaankin kummallista, Huck, en voi käsittää sitä. Kunpa vain ukonilma olisi ohitse, että pääsisimme ulos kuulemaan, eikö joku tiellä ala jutella siitä. Meidän täytyy tietysti näyttää silloin kovin hämmästyneiltä ja kauhistuneilta."

Oli jo kirkas, valoisa päivä, kun sade lakkasi. Tallustelimme tietä pitkin, tervehdimme jokaista vastaantulijaa, kerroimme, milloin olimme saapuneet, miten olimme jättäneet omaisemme, miten kauan aioimme viipyä ynnä muuta sellaista; mutta yksikään ihminen ei puhunut tavuakaan murhasta, mikä kummastutti meitä suuresti. Tom arveli, että jos menisimme vaahterametsikköön, makaisi ruumis siellä vallan yksin ja hyljättynä eikä ketään ihmistä näkyisi lähiseutuvillakaan. Nähtävästi takaa-ajajat olivat seuranneet murhaajia kauas metsään; nämä olivat vihdoinkin kääntyneet ja hyökänneet heidän kimppuunsa. Sitte kun he olivat kaikki tappaneet toisensa, ei tietysti ollut elossa enää ketään, joka levittäisi tietoa.

Näin puhellessamme olimme huomaamattamme tulleet vaahterametsikön luo. Kylmä hiki valui pitkin selkääni, enkä mistään hinnasta olisi mennyt askeltakaan eteenpäin. Mutta Tom ei saanut pahaistakaan rauhaa — hänen täytyi saada tietää, oliko murhatulla saappaat vielä jalassa. Hän ryömi siis viidaktoon, mutta tuli jo seuraavassa silmänräpäyksessä takaisin sangen kiihtyneenä.

"Huck, hän on poissa!" huudahti hän.

"Ihanko totta, Tom?" kysyin minä kummastuksesta jähmettyneenä.

"Niin, hän on todella poissa; ei hänestä näy jälkeäkään. Maa on vain hiukan tallattua, ja jos siinä on ollut verisiä jälkiä, on sade huuhtonut ne pois; siellä on vain lokaa ja lätäköitä."

Nyt tulin rohkeammaksi ja totesin omin silmin, ettei siellä ollut enää mitään ruumista.

"Kirottua", huudahdin minä, "timantit ovat poissa!"

"Etkö luule, että murhaajat ovat tulleet takaisin ja raahanneet hänet pois?"

"Se on sangen todennäköistä. Mihin luulet heidän kätkeneen hänet?"

"Kuinka minä sen tietäisin?" sanoi hän harmistuneena. "Se onkin minusta samantekevää. En välittänyt muusta kuin saappaista. Ruumiin tähden en viitsi etsiä koko metsää; minun puolestani se saa olla missä tahansa. Koirat kyllä vainuavat sen ennen pitkää."

Alakuloisina ja pettyneinä hiivimme takaisin kotiin. Koko elinaikanani ei yksikään ruumis ollut harmittanut ja pettänyt minua niinkuin tämä.

KAHDEKSAS LUKU.

Aamiaisella ei ollut juuri hauskaa. Täti Sally näytti vanhalta ja väsyneeltä; hän antoi lasten riidellä ja torailla keskenään asettamatta heitä, kuten hän muuten tavallisesti teki. Tom ja minä olimme niin ajatuksissamme, ettemme puhuneet mitään, ja Benny ei ollut luultavasti ummistanut silmiään koko yönä. Joka kerta kun hän kohotti hiukan päätään ja katseli isäänsä, oli hänen taisteltava kyyneliään vastaan. Vanhus antoi ruokansa jäähtyä lautasella, hän ei liikuttanut palastakaan, ei puhunut sanaakaan, vaan mietti miettimistään itsekseen jotakin.

Kun hiljaisuus oli painostavimmillaan, pisti neekeri taas päänsä ovesta ja sanoi, että massa Brace oli kauhean huolissaan veljestään Jupiterista, joka ei vielääkään ollut tullut kotiin. Eikö massa Silas olisi hyvä ja —

Puhe jäi hänen huulilleen, sillä setä Silas oli äkkiä noussut ylös. Hän katsoi neekeriin ja vapisi samalla niin, että hänen täytyi pitää kiinni pöydästä. Hänen kurkkunsa oli ikäänkuin kokoonpuristettu; vasta hetken kuluttua hän änkytti vaivoin:

"Hän luulee kai — hän luulee kai — mitä hän ajattelee oikeastaan? — Sano hänelle — sano hänelle —" voimatonna hän vaipui takaisin tuolillensa. "Mene pois — mene pois!" mumisi hän niin hiljaa, että

tuskin kuului.

Neekeri pujahti säikähtyneenä tiehensä, samalla kun setä Silas väänteli käsiänsä ja mulkoili silmillään, ikäänkuin olisi kuolemaisillaan; se oli kauheata nähdä. Istuimme kaikki siinä ikäänkuin naulittuina; vain Benny nousi hiljaa, kyyneleet valuivat hänen poskilleen, hän astui isänsä tuolin viereen, asetti hänen harmaan päänsä rintaansa vasten ja silitteli häntä lempeästi ja hellästi. Sitte hän viittasi meille, että poistuisimme, ja me lähdimme huoneesta niin hiljaa, kuin olisi siellä maannut kuollut.

Julman vakavina suuntasimme Tom ja minä kulkumme metsää kohti. Kuinka toisin olikaan kaikki ollut käydessämme täällä viime kesänä: kaikki niin onnellista ja rauhaisaa, setä Silas niin iloisena, niin ihmeteltävänä ja niin täynnä lapsellista yksinkertaisuutta ja samalla kuitenkin niin kaikkien kunnioittamana! Nyt hän joko oli jo kadottanut järkensä tai oli joka hetki pelättävä, että hän menisi sekaisin.

Oli aurinkoinen, ihana päivä; yhä edemmäs kuljimme mäen yli tasangolle päin emmekä voineet kylliksemme katsella puita ja kukkia ympärillämme. Meistä oli ihan käsittämätöntä, että tällaisessa kauniissa maailmassa voi olla onnettomuuttakin. Surullisena oleminen näytti meistä vääryydeltä.

Samassa tunsin, että hengitykseni pysähtyi; pidin Tomia lujasti käsivarresta, ja sydämeni tykytti kuin pajanvasara.

"Tuossa se on!" huusin; juoksimme pensaan taakse ja Tom kuiskasi:

"St! — Älä liikahta."

Se istui aivan metsäniityn päässä puupölkyltä, nojaten päätään käsiin. Turhaan koetin taivuttaa Tomia pakenemaan; hän ei liikkunut paikaltaan, sillä hän arveli, ettei hänelle milloinkaan elämässään sattuisi enää niin sopivaa tilaisuutta nähdä kummitusta; sentähden hän tahtoi katsella sitä oikein sydämensä halusta, vaikkapa se olisi hänen kuolemansa. Niinpä jäin minäkin siihen ja aukaisin silmäni, vaikka minun ei ollut lainkaan hyvä olla.

"Jack parka", kuiskasi Tom minulle, sillä vaiti hän ei osannut olla; "hänellä on yllään kaikki, niinkuin hän sanoi meille. Tukankin hän on leikannut lyhyeksi. En ikinä olisi luullut, että kummitus voisi näyttää noin luonnolliselta."

"En minäkään; sen tuntisi missä tahansa."

"Aivan kuin eläessään! Ja eniten ihmetyttää minua, että se kummittelee päivällä. Toiset tulevat näkyviin vasta puoliyön jälkeen. Kuulehan, Huck, sen laita ei ole ihan oikein; sillä ei ole mitään oikeutta kuljeksia nyt täällä, sen voit uskoa. Jack tahtoi tekeytyä kuuromykäksi, koska naapurit muuten olisivat tunteneet hänet äänestä. Luuletko, että kummitus tekisi samoin, jos nyt puhuttelisin sitä?"

"Tom, taivaan tähden, ethän toki uskalla sellaista!"

"Ole vallan levollinen, en ajattele semmoista. Mutta, mitä tuo on — nyt se raapii päätänsä — eihän kummitusta voi syhyttää, sehän on pelkkää sumua! Totisesti, Huck, luulenpa, ettei se olekaan mikään oikea kummitus, sillä pitäisihän sen —"

"Mitä sitte, Tom?"

"Olla *läpinäkyvä*, niin että pensaat näkyvät sen takaa."

"Olet oikeassa, hänen ruumiinsa on tiivis kuin lehmän. Tiedätkö, alan uskoa —"

"Nyt se ottaa suunsa täyteen tupakkaa ja alkaa pureksia — sehän on mahdotonta, eihän sillä ole hampaita. Kuule, Huck!"

"No, puhu sitte!"

"Ei se olekaan mikään kummitus, vaan Jack Dunlap ilmielävänä! — Olemmeko löytäneet ruumiin vaahterametsiköstä?"

"Emme — emme jälkeäkään."

"Tiedätkö myös miksi? — Koska siellä ei ole milloinkaan ollutkaan sellaista."

"Mutta, Tom, kuulimmehan huudon!"

"Onko se mikään todistus, että joku on tapettu? — Ensimmäisimme neljä miestä juoksevan ja sitte tuli

tämä käyden metsästä. Me pidimme häntä haamuna, mutta se oli yhtä vähän haamu kuin sinä. Se oli Jack Dunlap itse, ja hän se on, joka istuu tuolla ja näyttelee vierasta ja kuuromykkää, aivan niinkuin hän lupasi meille. Tuo — kummitus! Ei, lihaa ja luuta hän on, siitä lyön vetoa vaikka mitä."

Nyt huomasin minäkin, että olimme erehtyneet, ja molemmat olimme sydämestämme iloisia, ettei Jackia oltu murhattu. Mutta mitä meidän oli nyt tehtävä? Puhuteltavako häntä, vaiko oltava, ikäänkuin emme tuntisi häntä? Tom katsoi parhaaksi kysyä häneltä itseltään, miten hän itse tahtoi. Hän meni siis suoraan häntä kohti, samalla kun minä pysyin hiukan taampana, siltä varalta, että se sittekin olisi kummitus.

Kun Tom oli aivan lähellä häntä, sanoi hän:

"Hyvää päivää! Olemme sangen iloissamme, Huck ja minä, nähdessämme teidät jälleen. Älkää pelätkö, että ilmaisemme teidät. Jos katsotte sen paremmaksi, tahdomme olla, ikäänkuin emme olisi ikinä tunteneet teitä. Sanokaa vain, onko se tahtonne. Voitte siinä tapauksessa luottaa meihin lujasti; antaisimme ennen hakata poikki kätemme kuin tuottaisimme teille mitään vahinkoa."

Ensin hän näytti hämmästyvän sangen suuresti, nähdessään meidät, eikä tuntunut lainkaan iloiselta. Mutta Tomin puhuessa hänen kasvonsa kirkastuivat, ja lopulta hän hymyili, nyökkäsi useampaan kertaan, teki kaikenlaisia merkkejä käsillään ja sanoi: "Goo-goo-goo-goo", aivan kuin kuuromykkä.

Samassa näimme pari Steffen Nickersonin väestä, jotka asuivat niityn toisella puolella, lähestyvän.

"Te näyttelite vallan erinomaisesti", sanoi Tom; "tietysti teidän täytyy harjoitella niin paljon kuin voitte, meidän niinkuin muidenkin läsnäollessa, että voitte olla varuillanne ettekä unhota osaanne. Tahdommekin tulla niin vähän kuin mahdollista tiellenne emmekä ilmaise ainoallekaan ristinsielulle, että tunnemme teidät. Mutta antakaa meille tieto, jos joskus tarvitsette apua."

Kun kohtasimme Nickersonin miehet, pysähtyivät he tietysti ja kysyivät, kuka tuo vieras tuolla oli, mikä hänen nimensä oli, mistä hän tuli, oliko hän baptisti vai metodisti, vapaamielinen vai vanhoillinen, ynnä muita sensuuntaisia kysymyksiä, jommoisia me amerikkalaiset aina jonkun uuden henkilön esiintyessä teemme. Mutta Tom vastasi, ettei hän ollut tullut kuuromykän merkeistä ja muista luonnonäänistä sen viisaammaksi. Suurella jännityksellä katselimme nyt etäämpää, kuinka he rupesivat tutkimaan Jackia. Vasta kun näimme hänen tekevän merkkejään ja tiesimme, että kaikki kävisi hyvin, rauhoituimme taas ja kiiruhdimme tiehemme, koska tahdoimme ehtiä välitunniksi koululle.

Oli sangen harmillista, että Jack ei voinut kertoa meille, mitä vaahterametsikössä oli tapahtunut ja oliko hän ollut vähällä menettää henkensä; mutta Tom huomautti vallan oikein, että ihminen Jackin asemassa ei voinut olla kylliksi varovainen ja että oli viisainta olla vaiti, jottei antautuisi alttiiksi millekään vaaralle.

Välitunnilla oli hyvin hauskaa; kaikki pojat ja tytöt olivat iloissaan nähdessään taas meidät. Molemmat Hendersonit olivat koulumatkallaan kohdanneet kuuromykän, josta syystä muut kadehtivat heitä suuresti, kaikki kun paloivat uteliaisuudesta nähdä hänet eivätkä osanneet puhua mistään muusta.

Ei ollut suinkaan mikään pieni kieltämys Tomilta olla mitään ilmaisematta. Jos olisimme voineet kertoa kaikki, miten olisikaan meitä ihailtu! Mutta paljoa sankarillisempaa oli sentään olla vaiti. Miljoonan pojan joukosta olisi tuskin tavannut kahta, joille se olisi onnistunut. Siitä oli Tom ainakin vakuutettu, ja loppujen lopuksi, täytyi kai hänen se tietää parhaiten.

YHDEKSÄS LUKU.

Seuraavina kahtena tai kolmena päivänä kulki kuuromykkä naapurista toiseen ja oli pian yleisesti suosittu. Jokainen oli ylpeä saadessaan seurustella niin merkillisen henkilön kanssa; häntä kutsuttiin aamiaisille, päivällisille ja illallisille, häntä kestittiin parhaan mukaan eikä väsytty töllistelemästä häntä. Ihmiset olisivat mielellään halunneet tietää hänestä enemmän, mutta hänen merkkejään he eivät ymmärtäneet — hän ei kai itsekään tiennyt, mitä ne merkitsivät. Mutta hänen luonnonääniään he sensijaan ihmettelivät suuresti ja olivat iloissaan, kun hän päästeli niitä. Myöskin ojensi hän ihmisille kivitaulua ja -kynää, jotta he voisivat tehdä hänelle kysymyksiä; mutta vastauksia, jotka hän kirjoitti sille, ei voinut lukea kukaan, paitsi Brace Dunlap, vaikka se oli hänellekin vaikeata; kuitenkin hän älysi ainakin sisällyksen. Hän sanoi, että kuuromykkä oli kaukaa ja ennen ollut hyvissä olosuhteissa, mutta oli sitte joutunut huijarien käsiin, jotka olivat käyttäneet väärin hänen luottamustaan. Nyt hän oli köyhä

eikä tiennyt mistä saisi leipänsä.

Yleisesti kiitettiin Bracea siitä, että hän oli niin avulias vieraalle. Hän oli antanut hänelle asunnoksi pienen hirsivajan, hänen neekeriensä oli pidettävä se kunnossa ja vietävä hänelle ruokaa niin paljon kuin hän tahtoi.

Meidänkin talossa kävi kuuromykkä usein, koska setä Silasille tuotti lohdutusta nähdä henkilö, joka oli surun sortama niinkuin hänkin. Tom ja minä olimme, ikäänkuin emme olisi häntä nähneet vielä milloinkaan, ja hänkin tekeytyi meihin nähden aivan vieraaksi. Perhehuolista puhuttiin hänen läsnäollessaan ujostelematta, mikä itse asiassa ei ollut vahingoksi. Tavallisesti hän ei näyttänyt kiinnostavan siihen mitään huomiota, mutta teki sen kumminkin usein.

Kun oli kulunut kolme päivää, alkoivat naapurit käydä levottomiksi Jupiter Dunlapin viipymisen tähden. Ihmiset kyselivät toisiltaan, minne hän oli joutunut; pudistettiin päätä ja pidettiin asiaa sangen kummallisena ja selittämättömänä. Taas kului pari päivää; silloin levisi huhu, että hän oli ehkä murhattu. Se herätti tietysti suurta huomiota ja loppumattomia puheita. Lauantaina meni ihmisiä suurin joukoin metsään nuuskimaan ruumista. Tom ja minä menimme myös mukaan ja autoimme etsimisessä. Tom ei saattanut mielenliikutukselta syödä eikä nukkua päiväkausiin ja hehkui innosta, koska hän arveli, että jos me löytäisimme ruumiin, tulisimme kuuluisiksi ja nimemme olisi kaikkien suussa.

Toiset kyllästyivät lopuksi ja heittivät etsimisen. Mutta Tom ei ajatellutkaan sellaista, hän oli väsymätön. Koko yönä hän ei ummistanut silmiään, vaan mietti jotain suunnitelmaa, ja kun aamu valkeni, oli asia selvinnyt hänelle. Suurimmalla kiireellä hän haki minut vuoteestani.

"Pian, Huck, vaatteet päälle", huudahti hän, "nyt sen tiedän! Me tarvitsemme vainukoiraa."

Kaksi minuuttia myöhemmin juoksimme hämärissä jokea pitkin kylään päin. Vanhalla seppä Jeff Hookerilla oli koira, jonka Tom aikoi lainata häneltä.

"Jäljet ovat liian vanhat", sanoin minä, "ja sitäpaitsi on satanut."

"Se ei tee mitään, Huck. Jos ruumis on jossain metsässä, löytää koira sen varmaan. Se vainuaa kyllä, mihin paikkaan murhattu on kuopattu. Murhaajankin jäljille se auttaa meidät, ja kun olemme niille päässeet, seuraamme niitä taukoamatta, kunnes saamme miehen kiinni. Silloin me tulemme kuuluisiksi, niin totta kuin elän."

"No, kunhan nyt löydämme ensin ruumiinkin", sanoin minä, laimentaakseni hiukan hänen intoaan, "siinä meillä on kai kylliksi työtä täksi päiväksi. Kuka tietää, onko sellaista ollenkaan olemassa; ehkä laiska Jupiter on aivan yksinkertaisesti livistänyt matkoihinsa eikä ole lainkaan murhattu."

Mutta siitä Tom ei tahtonut kuulla puhuttavankaan:

"Kuinka voi noin puhuakaan, Huck, sehän on vallan inhoittavaa. Etkö häpeä sekoittaa peliä, kun meillä juuri on mitä paras tilaisuus kunnostaa itseämme ja perustaa maineemme."

"Mitä vielä, minä peruutan kaikki; tee aivan kuin haluat, Tom. Onko Jupiter elävä vai kuollut, on itse asiassa minusta jotenkin yhdentekevää."

Pian Tom oli taas pelkkää tulta ja innostusta, kunnes saavuimme vanhan Jeff Hookerin pajan edustalle; tämä laimensi hänen intoaan aika lailla.

"Koiran voitte saada", sanoi hän, "mutta mitään ruumista ette löydä, koska sellaista ei ole olemassa. Ihmiset ovat oikeassa, kun eivät enää etsi. Niin pian kuin he alkoivat ajatella asiaa tarkemmin, täytyi jokaisen myöntää, ettei mistään murhasta voi olla puhuttakaan. Tahdon myös sanoa teille miksi: Jos joku murhaa ihmisen, ei hän kai tee sitä aivan ilman mitään syytä, se teidän täytyy myöntää. No, ja miksi olisi kukaan tahtonut surmata Jupiter Dunlapia, tuota pässinpäätä? Kostotako? Luuletteko, että kellään voisi olla kaunaa sellaista ihmistä kohtaan?"

Tom ei osannut vastata sanaakaan; tältä kannalta ei hän ollut vielä harkinnut asiaa.

"Vai luuletteko, että hänet olisi tahdottu ryöstää? Haha! Niin se kai oli. Häneltä on varastettu housunhihnat ja sentähden — —"

Ukko oli läkähtyä naurusta; hänen täytyi pidellä kylkiään, ettei halkeisi. Tom oli vallan ällistyneen näköinen; näin hänen päältään, että hän olisi toivonut olevansa peninkulmien päässä, samalla kun Jeff Hooker alkoi uudestaan:

"Sen, jolla on vähäkin järkeä päässä, täytyi heti huomata, että tuo laiskuri oli vain livistänyt tiehensä, koska hän tahtoi raskaan työnsä jälkeen hiukan huvitella. Huomatkaa, parin viikon päästä hän tulee

takaisin ja nauraa partaansa. — Mutta jos tahdot etsiä hänen ruumistaan, Tom, niin ota koira ja tee se; minä en tahdo sinua estää."

Tom oli mennyt liian pitkälle voidakseen enää perääntyä. "No, siis, päästäkää se kahleista", sanoi hän. Vanhus teki sen ja katseli nauraen jälkeemme, kun me häpeissämme poistuimme.

Koira tunsimme meidät, heilutti häntäänsä ja juoksi edellämme hyppien iloisesti ja nauttien vapaudestaan. Mutta Tomin kasvot eivät värähtäneetkään: hän oli syvästi loukkaantunut siitä, että vanha Hooker oli tehnyt hänet naurunalaiseksi, ja kirosi koko juttua.

Synkinä ja vaieten hiivimme takateitä kotia. Kun juuri käännyimme tupakkamaamme kulmauksessa, ulvahti koira surkeasti. Riensimme sinne ja näimme, miten se kaikin voimin kaivoi maata ja silloin tällöin ääneensä ulvoen käänsi päätään sivullepäin.

Sateen läpikostuttamassa maassa näkyi selvästi sisäänpainunut pitkämainen neliö, joka näytti ikäänkuin haudalta. Seisoimme siinä mykkinä ja katsoimme toisiimme. Koira oli kaivanut tuskin pari tuumaa, kun se sai kynsiinsä jonkun esineen ja rupesi kaivamaan sitä esiin; se oli miehen käsivarsi, joka oli hihassa.

"Tule pois, Huck", kuiskasi Tom huohottaen, "ruumis on löytynyt."

Kylmät väreet kävivät selkäpiitäni pitkin. Nopeasti juoksimme maantielle ja haimme ensimmäiset ihmiset, jotka tapasimme. He ottivat lapion mukaansa ja kaivoivat ruumiin ylös. Ei, olipa se hämmästys! Hänen kasvojaan ei enää voinut tuntea, mutta se ei ollut tarpeellistakaan. Kaikki huusivat:

"Jupiter parka! Nuo ovat juuri ne vaatteet, jotka hänellä oli viimeksi yllään!"

Pari miestä kiiruhti kylään levittämään tietoa ja viemään sanaa rauhantuomarille, että voitaisiin pitää ruumiintarkastus. Myöskin Tom ja minä juoksimme täyttä laukkaa kotia; aivan hengästyneinä ryntäsimme setä Silasin, tati Sallyn ja Bennyn luo, ja Tom huusi:

"Me kaksi, minä ja Huck, olemme aivan yksinämme löytäneet vainukoiran avulla Jupiter Dunlapin ruumiin. Kaikki olivat heittäneet etsimisen; ilman meitä ei sitä olisi ikinä keksitty. Hän on murhattu, hänet on lyöty seipäällä kuoliaaksi; mutta minäpä aion löytää murhaajan, hän ei pääse käsistäni, niin totta kuin nimeni on Tom."

Täti Sally ja Benny hypähtivät kalpeina ja pelästyneinä seisaalleen, mutta setä Silas kaatui tuoilta eteenpäin lattialle ja huudahti ähkien: "Jumala minua armahtakoon — *sinä olet löytänyt hänet!*"

KYMMENES LUKU.

Nämä kauheat sanat kuullessamme seisoimme siinä kuin kivettyneinä emmekä voineet ainakaan minuuttiin liikuttaa jäsentäkään. Kun olimme hiukan toipuneet säikähdyksestämme, nostimme vanhuksen ylös ja asetimme hänet takaisin tuolilleen; hän antoi Bennyn silitellä ja suudella itseään, ja tati raukkakin koetti rauhoittaa häntä. Mutta he olivat molemmat niin hämmentyneet ja suunniltaan, että tuskin tiesivät mitä tekivät. Mutta kaikkein onnettomin oli Tom itse. Häntä kauhistutti ajatus, että hän oli ehkä syössyt setänsä turmioon. Jollei hän olisi ollut niin kunnianhimoinen ja halunnut tulla kuuluisaksi ja jos hän olisi jättänyt ruumiin etsimisen, niinkuin muutkin ihmiset, niin eihän lopultakaan olisi tullut milloinkaan mitään ilmi. Mutta ei kulunut aikaakaan, kun hän maltoi mielensä ja muutti ajatuksensa.

"Älä sano sitä enää toistamiseen, setä Silas; tuollaiset puheet ovat vaarallisia, ja myöskään ei niissä ole siteeksikään totta", vakuutti hän päättävästi.

Täti Sally ja Benny hengähtivät helpotuksesta nämä sanat kuullessaan; mutta setä pudisti surullisesti päätään.

"Ei, ei — minä sen tein — Jupiter raukka — minä sen tein!" — sanoi hän epätoivon äänellä, kyynelten valuessa alas pitkin poskia. Se oli kauheata kuulla.

Sitte hän kertoi edelleen, että se oli tapahtunut samana päivänä, jona Tom ja minä tulimme, auringon laskun aikaan. Jupiter oli häntä kiduttanut ja suuttanut, kunnes viha sai hänessä vallan ja hän löi häntä sauvalla päähän, niin että hän kaatui maahan. Hän katui heti tulisuuftaan; hän polvistui Jupiterin

viereen, nosti ylös hänen päänsä ja pyysi, että hän toki puhuisi ja sanoisi, ettei hän ollut kuollut. Hän virkosikin pian; mutta kun hän näki, kuka piteli hänen päätään, hyppäsi hän ikäänkuin kuoliaaksi säikähtyneenä ylös, oli yhdellä harppauksella aidan toisella puolella, juoksi metsään päin ja katosi. Silloin setä luonnollisesti toivoi, ettei hän ollut tuottanut hänelle mitään vahinkoa.

"Mutta voi", jatkoi hän, "vain pelko oli puhaltanut häneen tuon viimeisen kipinän elinvoimaa, joka pian sammui; hän vaipui sitte maahan pensaikossa, missä ei kukaan voinut häntä auttaa, ja heitti henkensä."

Vanha mies vaikeroi ja itki; hän sanoi, että hän oli murhaaja, kantoi Kainin merkkiä ja saattoi perheensä huutoon ja häpeään. Hänen rikoksensa keksittäisiin, ja se veisi hänet hirsipuuhun.

"Siitä ei ole puhettakaan", sanoi Tom. "Sinä et ole häntä lainkaan tappanut. Yksi ainoa isku ei kuoleta. Murhan on tehdyt joku toinen."

"Ei, minä sen tein eikä kukaan muu. Kelläpä muulla, paitsi minulla, olisikaan ollut mitään häntä vastaan?"

Hän katsoi meihin, ikäänkuin olisi toivonut, että me olisimme voineet mainita jonkun, jolla olisi ollut kaunaa tuota vaaratonta ihmistä vastaan. Mutta se oli turhaa; meidän kaikkien täytyi vaieta. Kun hän näki sen, valtasi hänet suru uudelleen; oli vallan sääli nähdä hänen surkeata katsettaan.

"Mutta odottakaahan", huudahti Tom äkkiä, "jonkun on toki täytynyt haudata hänet. Kuka se sitte lienee —"

Pidemmälle hän ei päässyt. Tiesin kyllä miksi, ja minua puistatti. Olimmehan molemmat nähneet tuona yönä setä Silasin pitkä lapio olalla. Bennynkin oli täytynyt huomata hänet; hän oli kerran maininnut siitä jotain. Tom koetti nyt innokkaasti taivuttaa setää olemaan ilmaisematta itseään; me muut olimme samaa mieltä ja sanoimme, että jos setä olisi vaiti, ei sitä saataisi tietää milloinkaan, eikä hänen pitäisi itse syyttää itseään, koska meidän kaikkien sydän murtuisi, jos hänelle tapahtuisi jotain paha. Se ei tuottaisi kenellekään hyötyä ja tekisi vain hänen omaisensa onnettomiksi. Viimein hän lupasikin sen, ja nyt koetimme lohduttaa ja ilahuttaa häntä, mikäli voimme. Koko juttu painuisi pian unhotuksiin, sanoimme, eikä kukaan ihminen ajattelisi sitä enää. Ei kenenkään päähän pälkähtäisi edes unissakaan ruveta epäilemään setä Silasia; hän on siksi liian hyvässä maineessa ja on niin lempeä ja ystävällinen jokaista kohtaan.

"Ajatelkaahan vain", sanoi Tom suurella ponnella, "sehän on vallan selvää: setä Silas on ollut täällä niin ja niin monta vuotta saarnaajana ilman penninkään palkkaa; hän on tehnyt kaikkea mahdollista hyvää; nuoret ja vanhat rakastavat ja kunnioittavat häntä. Kuinka hän, rauhallisin ihminen maailmassa, joka ei milloinkaan ole sekaantunut vieraisiin asioihin, kuinka hän olisi tullut tehneeksi väkivaltaa jollekin. Häntä vastaan ei voi syntyä mitään epäluuloa; se on yhtä mahdotonta kuin — —"

"Arkansasin valtion nimessä ja määräyksestä vangitsen minä teidät Jupiter Dunlapin murhaajana", huusi samassa silmänräpäyksessä sheriffi ovelta.

Se oli kauheata. Täti Sally ja Benny tarttuivat itkien ja huutaen setä Silasiin eivätkä tahtoneet päästää häntä menemään; neekeritkin juoksivat ulisten paikalle; se oli sydäntäsärkevä kohtaus, ja laitoin, että jouduin ylös huoneeseeni.

Kun häntä vietiin pieneen kylävankilaan, saatoimme häntä kaikki, sanoaksemme hänelle jäähyväiset. Tomilla oli jo päässään valmiina ja selvänä suunnitelma, miten vapauttaisimme hänet sankarillisesti jonakin pimeänä yönä. Mutta kun hän hiukan vihjaisi siitä sedälle, kävi hänelle nolosti. Vanhus parka arveli, että hänen velvollisuutensa oli kärsiä rangaistus, minkä laki hänelle määräisi; vaikka vankilan ovi olisi selkosen selällään, ei hän poistuisi sieltä. Tietysti Tom oli hyvin pettynyt, mutta hänen piti mukautua siihen. Mutta ajatuksesta pelastaa setänsä hän ei silti vielä luopunut; hän katsoi sen velvollisuudekseen, sillä hän tunsii olevansa tavallaan vastuussa hänestä.

Hän lupasi myös täti Sallylle, ettei hän lepäisi päivällä eikä yöllä, ennenkuin saisi setänsä viattomuuden toteennäytetyksi; hänen ei pitäisi olla huolissaan. Täti syleili häntä hellästi, kiitti häntä ja sanoi olevansa vakuutettu, että hän tekisi kaikki, mitä hän suinkin voi. Sitte hän pyysi meitä vielä auttamaan Bennyä talouden ja lasten hoidossa, ja kun olimme kyynelsilmin ottaneet häneltä jäähyväiset, palasimme farmille. Täti aikoi jäädä asumaan vanginvartian vaimon luo, kunnes lokakuussa asian käsittely oikeudessa alkaisi.

YHDESTOISTA LUKU.

Seuraava kuukausi oli meille kaikille hyvin surullinen, Benny raukka koetti olla niin levollinen kuin voi; myöskin Tom ja minä teimme parastamme ilahuttaaksemme muita, mutta siitä oli vähän apua. Kävimme joka päivä katsomassa vanhuksia, mikä oli julman surullista. Setä Silas ei saanut enimmäkseen unta öisin tai sitte käveli unissaan; hän oli surkuteltavan näköinen ja kävi ruumiiltaan ja sielultaan yhä raihaammaksi, niin että pelkäsimme kaikki, että hän sairastuisi ja kuolisi surusta.

Kun puhuimme hänelle rohkaisevia sanoja, pudisti hän vain päätänsä ja arveli, ettemme tietäneet, mikä taakka oli kantaa murhaa sielullaan; muuten puhuisimme toisin. Niin usein kuin toistimme hänelle, ettei ollut kysymyksessä murha, vaan varomattomuudessa tehty tappo, ei hän luopunut mielipiteestään. Niin, kun oikeudenkäyntipäivä lähestyi, oli hän vallan valmis tunnustamaan, että hän oli tappanut miehen edelläkäyneen harkinnan jälkeen. Se teki asian tietysti sata kertaa pahemmaksi; täti Sally ja Benny olivat menehtyä tuskasta. Kuitenkin otimme sedältä lupauksen, ettei hän muiden läsnäollessa puhuisi tavuaakaan murhasta, ja olihan se edes lohdutus.

Kokonaisen kuukauden Tom mietti puhki päänsä, keksiäkseen jonkun keinon. Monta yötä minun täytyi valvoa hänen kanssaan ja punoa suunnitelmia, mutta väsytimme itseämme vain turhanpäin, sillä ei se johtanut mihinkään tuloksiin. Olin vihdoin niin masentunut ja alakuloinen, että neuvoin Tomia luopumaan koko yrityksestä; mutta hän oli toista mieltä eikä lakannut puhkomasta päätään yhä uusilla suunnitelmilla.

Niin tuli lokakuun keskivaiheilla oikeudenistuntopäivä. Olimme kaikki siellä, ja sali oli tietysti tupaten täynnä. Vanha setä Silas raukka näytti itse melkein kuin kuolleelta, niin onttosilmäiseltä, kuihtuneelta ja surkealta. Benny ja täti Sally istuivat hänen vasemmalla ja oikealla puolellaan, tiiviissä hunnussa ja surun murtamina. Mutta Tom istui puolustusasianajajamme vieressä ja yhtyi vähä väliä puheeseen; yleinen syyttäjä antoi hänen olla ja tuomari niinikään. Usein hän katsoi paremmaksi ottaa asian puolustajan käsistä kokonaan, sillä tämä oli vain nurkka-asianajaja eikä ymmärtänyt juuri hölynpölyä.

Valamiesten vannottaminen oli toimitettu, ja yleinen syyttäjä piti puheensa. Hän sanoi niin kauheita asioita setä Silasista, että täti Sally ja Benny alkoivat itkeä. Se, mitä hän kertoi murhasta, salpasi miltei hengityksemme, niin toista se oli kuin sedän kertomus. Hän sanoi todistavansa, että kaksi luotettavaa todistajaa oli nähnyt, kuinka setä Silas oli tappanut Jupiter Dunlapin. Se oli tapahtunut harkinnan jälkeen, sillä hän oli huutanut lyödessään sauvalla, että hän tahtoi tehdä hänet kylmäksi; sitte oli hän raahannut Jupiterin pensaikkoon, ja tämä oli silloin ollut jo vallan kuollut. Myöhemmin oli setä Silas palannut ja kuljettanut ruumiin tupakkamaalle, minkä seikan kaksi miestä voi todistaa. Yöllä hän oli sitte haudannut sen, ja silloinkin oli joku nähnyt hänet.

Ajattelin, että vanha setä raukka oli varmasti valehdellut meille, koska hän luotti siihen, ettei kukaan ollut nähnyt häntä, eikä tahtonut murtaa täti Sallyn ja Bennyn sydäntä. Siinä hän oli tehnyt aivan oikein; jokainen, jolla on vähänkin tunnetta ruumiissaan, olisi myös valehdellut, säästääkseen noilta kahdelta, jotka eivät kuitenkaan sille mahtaneet mitään, murhetta ja sydänsurua. Meidän puolustajamme naama kävi aattelevaiseksi, ja Tomkin oli silmärapäyksen, ikäänkuin olisi saanut läimäyksen vasten suutaan, mutta pian hän taas malttoi mielensä ja oli olevinaan hyvin varma — mutta kuitenkin hänen mielensä oli levoton, sen tiedän. Kuulijain kesken syntyi puheen kestäessä kauhea kiihtymys.

Kun syyttäjä oli lopettanut, istuutui hän ja todistajat huudettiin esille. Ensin tuli useampia todistamaan, että setä Silas oli ollut vihamielinen murhattua kohtaan. He sanoivat kuulleensa usein hänen lausuneen uhkauksia Jupiteria kohtaan; suhde oli lopulta käynyt niin kireäksi, että koko maailma puhui siitä. Murhattu, joka pelkäsi henkeään, oli sanonut useammalle heistä, että setä Silas tappaa hänet vielä joskus.

Ristikuulustelusta, jonka Tom ja puolustusasianajaja panivat toimeen näiden todistajien kanssa, ei ollut mitään hyötyä; he pysyivät todistuksessaan.

Sitte astui Lem Beebe todistamaan. Se muistutti mieleeni tulomme päivän, kuinka Lem oli Jim Lanen kanssa kulkenut ohitsemme ja sanonut, että hän aikoi lainata koiran Jupiter Dunlapilta. Kaikki toistui muistissani: Bill ja Hans Withers, jotka puhuivat neekeristä, joka oli varastanut jyviä setä Silasilta, ja kummituksemme, joka tuli vaahterametsiköstä ja säikähdytti meitä niin kovin. Se istui nyt ilmielävänä edessäni, ja sillä oli kuuromyökkänä ja vieraana oikein eri tuoli aitauksen sisäpuolella; siinä hän saattoi kaikessa rauhassa heittää säarensä toisensa päälle, samalla kun muut kuulijat olivat niin yhteensullotut, että voivat tuskin hengittää.

Lem Beebe vannoi valan ja alkoi: "Toisena päivänä syyskuuta auringon laskiessa menin Jim Lanen

kanssa syytetyn aitauksen ohi. Silloin kuulumme äänestä puhetta ja toraa aivan lähellämme; vain pähkinäpensaikko oli välillämme. Tunsimme syytetyn äänen, joka huusi: 'Olen sinulle monasti sanonut, että vielä tapan sinut!' Sitte näimme sauvan, joka nostettiin ylös ja taas hävisi pensasten taa; kuulumme kumean iskun ja heti senjälkeen ähkynän. Nyt hiivimme hiljaa lähemmäksi, ja kun kurkistimme aidan läpi, näimme Jupiter Dunlapin makaavan kuolleena maassa ja hänen vieressään seisoivat syytetty sauva kädessä. Hän raahasi ruumiin pois, kätkeäkseen sen; mutta me kumarruimme, ettei meitä näkyisi, ja pötkimme pois."

Se oli hirmuista. Kuulijoilta hyytyi melkein veri suonissa, ja koko salissa vallitsi äänetön hiljaisuus. Vasta kun todistaja oli lopettanut, kuultiin ihmisten huokaisevan, ja he katselivat toisiaan kauhistunein katsein.

Mutta eniten minun täytyi ihmetellä Tomia. Ensimmäisten todistajien aikana hän oli ollut tarkkaavainen kuin vainukoira, ja niin pian kuin joku oli lopettanut todistuksensa, iski hän kiinni hänen sanoihinsa ja teki kaikkensa saadakseen hänet kiinni valheesta ja heikentääkseen hänen todistustaan. Nytkin, kun Lem alkoi eikä sanonut mitään siitä, että hän oli puhunut Jupiterin kanssa ja pyytänyt häneltä koiraa lainaksi, hehkui Tom innosta, ja huomasi, kuinka hän vain vaani, saadakseen Lemin ristikuulusteluun. Silloin arvelin, että me molemmat esiintyisimme todistajina ja kertoisimme, mitä olimme kuulleet Lemin omasta suusta. Katsahdin taas Tomiin, mutta hän oli yht'äkkiä ikäänkuin muuttunut. Hän ei kuunnellut enää lainkaan mitä Lem sanoi, vaan istui siinä mietteisissä vaipuneena, ikäänkuin hänen ajatuksensa olisivat harhailleet jossain kaukana, kaukana. Kun Lem oli lopettanut, tyrkkäsi puolustusasianajajamme Tomia kyynärpäällä; hetkisen hän näytti hämmentyneeltä ja sanoi: "Kuulustelkaa todistajaa, jos tahdotte, mutta antakaa minun olla rauhassa — minun täytyy ajatella."

No, sepä oli jo liikaa; se kävi yli ymmärryksen. Näin myös, kuinka Benny ja hänen äitinsä työnsivät hunnun syrjään ja katsahivat Tomiin levottoman näköisinä, kohdatakseen hänen katseensa, mutta se oli heiltä turhaa vaivaa; hän tuijotti vain yhä edelleen yhteen kohtaan. Nurkka-asianajaja kuulusteli tosin todistajia, mutta ei saanut mitään esille, vaan pilasi päällepäätteeksi koko jutun.

Sitte huudettiin esiin Jim Lane; hän kertoi tapauksen kulun samoin. Mutta Tom ei kuunnellut; hän istui vielä siinä syvissä mietteissä eikä huomannut, mitä hänen ympärillään tapahtui. Puolustajan täytyi taas kysellä vallan yksin, ja tuloskin oli sama; Nyt näytti yleinen syyttäjä sangen tyytyväiseltä, mutta tuomari oli äkäisen näköinen, sillä Tomin asema oli melkein kuin oikean asianajajan. Arkansasissa sai nimittäin syytetty lain mukaan valita puolustajansa apumieheksi kenet hän halusi. Tom oli suostuttanut setä Silasin uskomaan hänelle tuon toimen, ja nyt hän ei tehnyt mitään asian hyväksi, mikä luonnollisesti ei miellyttänyt tuomaria.

Lopuksi puolustusasianajaja kysyi Lemiltä ja Jimiltä:

"Miksi ette heti ilmoittaneet, mitä olitte nähneet?"

"Pelkäsimme, että sekaantuisimme juttuun", kuului vastaus. "Mutta kun kuulumme, että ruumista etsittiin, menimme heti Brace Dunlapin luokse ja kerroimme hänelle kaikki."

"Milloin se tapahtui?"

"Lauantai-iltana, yhdeksäntenä päivänä syyskuuta."

Nyt tuomari sanoi:

"Sheriffi", sanoi hän, "vangitkaa nämä molemmat todistajat syypäinä murhan salaamiseen."

"Herra tuomari", huudahti syyttäjä suuresti kiihtyneenä, "minä panen vastalauseeni, tätä tavatonta —"

"Istukaa", vastasi tuomari ja asetti tikariveitsensä eteensä pöydälle.

"Pyydän, että osoitatte tuomioistuimelle sille tulevaa kunnioitusta."

Seuraava todistaja oli Bill Withers.

Vannottuaan valan hän kertoi: "Kuljin lauantaina, toisena päivänä syyskuuta, auringonlaskun aikaan veljeni Hansin kanssa vangitun pellon ohi. Silloin näimme miehen, joka kantoi selässään raskasta taakkaa. Saatoimme nähdä hänet ainoastaan epäselvästi, mutta näytti siltä kuin hän olisi raahannut ihmistä, jonka jäsenet riippuivat niin hervottomina, että arvelimme hänen olevan juovuksissa. Mies oli käynnistään päättäen pastori Silas, ja ajattelimme, että hän oli löytänyt maantienojasta tuon juoppolallin Sam Cooperin, jota hän jo kauan oli koettanut parantaa, ja kantoi häntä kotia."

Ihmisiä pöyristytti, kun he kuvittelivat mielessään, miten vanha setä Silas oli raahannut murhatun tupakkamaahansa, josta koira sitte oli kaivanut ruumiin esiin. Mutta paljon sääliä ei näkynyt kasvoilla,

ja naapurit sanoivat toisilleen: "Hirvittävää kantaa kuollutta noin pitkin ja kuopata se sitte maahan niinkuin mikäkin elukka — ja sellaista voi pastori tehdä!"

Tätäkin todistajaa sai puolustaja kuulustella yksinään; Tom oli kuin sokea ja kuuro eikä liikahantakaan.

Billin jälkeen tuli Hans Withers ja toisti kaikki, mitä veljensä oli sanonut.

Sitte huudettiin Brace Dunlap esille. Hän näytti niin murheelliselta, kuin olisi ollut vähällä purskahtaa itkuun. Salissa syntyi vilkasta liikettä; kaikki ojentautuivat kuulemaan, jottei sanaakaan menisi heiltä hukkaan. Naiset kuiskailivat: "Mies parka!" ja monen nähtiin kuivaavan kyyneliään.

Brace Dunlap vannoi valan ja sanoi sitte:

"Olin jo kauan huolissani veliraukkani tähden, mutta toivoin kuitenkin aina, etteivät asiat olisi niin hullusti, kuin hän niitä kuvaili. Kuinka olisin voinut ajatellakaan, että kukaan voisi olla niin sydämetön, että saattaisi tehdä pahaa niin hyväluontoiselle olennolle. Ja että juuri pastori vaani hänen henkeänsä, se ei voinut juolahtaa mieleenikään. Mutta en milloinkaan, en milloinkaan anna itselleni anteeksi, etten heti tehnyt jutusta loppua; jos olisin sen tehnyt, olisi viaton veliraukkani vielä tänään elossa, ja nyt hän makaa tuolla — julmasti murhattuna!"

Liikutus valtasi hänet; hänen täytyi odottaa hetkinen, koska hänen äänensä tukahtui. Kaikkialta kuului osaaottavia sanoja, ja naiset itkivät. Sitte syntyi juhlallinen hiljaisuus; vain vanha setä Silas huokasi sydämensä syvyydestä, niin että jokainen kuuli sen.

Brace jatkoi: "Lauantaina, syyskuun toisena päivänä, hän ei tullut kotiin illalliselle. Kun tuli myöhä, lähetin yhden neekereistäni syytetyn asuntoon; mutta siellä veljeni ei ollut. Levottomuuteni kasvoi. Tosin asetuin levolle, mutta unta ei ollut ajattelemistakaan. Yöllä nousin vielä kerran ylös, menin syytetyn talolle ja harhailin siellä kauan ympäri, toivoen tapaavani veliraukkani. Ah, enhän tiennyt, että hän oli jo temmattu kaikesta vaivasta parempaan kotiin." Taas hänen äänensä tukahtui ja kuultiin naisten itkevän. Pian Brace otti uutta vauhtia: "Odottaminen oli turhaa. Menin kotia ja asetuin maata. Parin päivän kuluttua naapuritkin alkoivat huolestua ja alkoivat puhella uhkauksista, joita syytetty oli lausunut. En ollut heidän kanssaan samaa mieltä, että veljeni oli murhattu; mutta huhu levisi, alettiin etsiä ruumista. Olin sitä mieltä, että veljeni oli paennut jonnekin, saadakseen olla hiukan rauhassa, ja että hän ennen pitkää palaisi. Silloin tulivat lauantaina, yhdeksäntenä päivänä, Lem Beebe ja Jim Lane vielä myöhään illalla luokseni ja kertoivat minulle kaikki. — Niin sain tiedon tuosta hirvittävästä murhasta, joka oli murtaa sydämeni. Samalla muistui mieleeni eräs seikka, johon en ollut sitä ennen pannut sen suurempaa painoa, koska olin kuullut, että syytetty on unissakävijä ja tekee unissa kaikenlaista, tietämättä siitä itse mitään. Tuona kauhana yönä, lauantaina nimittäin, kun harhailin suruissani ja murheissani, satuin myös tulemaan syytetyn tupakkamaan luo ja kuulin ääniä, ikäänkuin olisi kaivettu maata. Hiivin lähemmäksi ja näin pensasaidan läpi miehen, joka ajoi lapiolla maata kuoppaan, joka oli jo melkein täyteen luotu. Hän seisoi selkä minuun päin, mutta kuunvalossa tunsin syytetyn hänen vanhasta viheriästä työnutustaan, jossa on hartiaien välissä valkea pilkku, ikäänkuin olisi joku viskannut siihen lumipallolla. *Hän hautasi parhaillaan miestä, jonka oli murhannut.*"

Itkien ja nyhkyttäen Brace vaipui tuolilleen, ja läpi koko salin kulki valittava voihkaus. "Miten kamalaa, miten hirvittävää!" kaikui joka puolelta; levottomuus kasvoi joka minuutti. Silloin nousi yht'äkkiä vanha setä Silas; hän näytti kalpealta kuin liinavaate ja huusi:

"Se on kaikki totia sanasta sanaan — minä olen kylmäverisesti murhannut hänet!"

Ihmiset olivat ensin jäykkiä pelästyksestä, sitte nousi hurja hälinä. Jokainen hypähti istuimeltaan ja kurkotti kaulaansa, nähdäkseen paremmin. Tuomari löi vasaralla pöytään, ja sheriffi kirkui: "Hiljaisuus ja järjestys oikeussalissa — hiljaisuus!"

Tästä kaikesta ei Tom Sawyer näyttänyt huomaavan mitään. Totisesti, siinä hän istui, tuijotti ilmaan eikä katsahant kertaakaan setä Silasiin päin.

Sillä välin vanha mies seisoi edelleen pystyssä, palavin katsein ja vapisten kaikista jäsenistään. Hän työnsi luotaan vaimonsa ja tyttärensä, kun nämä tahtoivat tarttua häneen ja rukoilivat, että hän olisi vaiti. Ei, hän ei *tahtonut* enää kantaa rikosta tunnollaan, hän *tahtoi* päästä taakasta, jonka alle hän sortuisi; hetkeäkään kauempaa hän ei tahtonut sitä kantaa. Ja samalla kun kaikki katsojat tuijottivat häneen kauhistuneina, samalla kun tuomari, valamiehet ja asianajat tuskin saivat henkeään vedetyksi, samalla kun Benny ja täti Sally nyhkyttivät niin, että se olisi liikuttanut kiveäkin, valui vanhan miehen huulilta hänen hirveä tunnustuksensa kuin virta, joka tulvii yli äyräittänsä.

"Minä olen tappanut hänet. Minä olen syyllinen! En ollut kuitenkaan eläissäni ajatellut tehdä hänelle

mitään vahinkoa tai pahaa, siihen silmänröpäykseen asti, jolloin nostin sauvani. Että olisin jo aikaisemmin uhkaillut häntä, ei ole totta. Aivan yht'äkkiä kylmeni sydämeni, kaikki sääli oli kadonnut, tahdoin tappaa hänet ja löin. Siinä hetkessä tuli tajuuni kaikki, mitä olin kärsinyt, kaikki häväistys, jonka mies ja hänen roistomainen veljensä tuolla olivat tehneet minulle, saattaakseen yksissä neuvoin minut huonoon huutoon ihmisten keskuudessa, riistääkseen minulta hyvän nimeni ja kiduttaakseen minua siksi, kunnes tekisin teon, joka syöksisi minut ja omaiseni turmioon, vaikka me emme milloinkaan, sen tietää Jumala, ole tehneet heille mitään pahaa. Se ei ollut muuta kuin halpamaista kosta heidän puoleltaan. Ja miksi? — Vain siksi, että viaton tyttärraukkani tässä ei tahtonut mennä vaimoksi tuolle rikkaalle, röyhkeälle ja pelkurille epäkelvolle, Brace Dunlapille, joka nyt teeskentelee sellaista surua veljensä tähden, jolle hän ei iki päivinään suonut mitään hyvää. — Tuona hetkenä unohdin sieluni autuuden ja ajattelin vain katkeraa vihaani — iskin surmatakseni vihamieheni — Jumala antakoon sen anteeksi! — Heti paikalla teki sydämeistäni pahaa, katumus valtasi minut; mutta ajattelin omaisiani ja heidän tähtensä tahdoin salata tihutyöni. Ensin raahasin ruumiin pensaikkoon ja myöhemmin tupakkamaahan. Yön pimeässä hiivin sinne ja hautasin murhatun — —"

Samassa ponnahti Tom ylös istuimeltaan: "Nyt tiedän sen!" huusi hän riemuiten ja ojensi kätensä oikein ylevällä liikkeellä vanhaa miestä kohti.

"Istu, setä! Murha tosin on tehty, mutta sinä et ole se, joka sen on tehnyt."

Yht'äkkiä vallitsi salissa kuolonhiljaisuus. Vanhus vaipui hämmentyneenä tuolilleen; täti Sally ja Benny tuijottivat Tomiin suu auki, ja muutkin läsnäolijat tuskin tiesivät, missä heidän päänsä oli, niin suunnaton oli heidän ihmetyksensä ja kuvaamaton heidän hämmästyksensä.

"Saanko puhua, herra puheenjohtaja?"

"Jumalan tähden, saat — puhu toki!" huudahti tuomari, joka tuskin, uskoi korviaan.

Tom seisoj ja odotti vielä pari sekuntia — kohottaakseen vaikutusta, kuten hän sanoi — sitte hän alkoi aivan levollisesti:

"Noin kaksi viikkoa sitte naulattiin tämän oikeustalon seinään kuulutus, jossa luvattiin 2,000 dollarin palkinto kahden suuren timantin takaisin hankkimisesta, jotka oli varastettu St. Louisissa. Timantit ovat 12,000 dollarin arvoiset. Mutta siihen palaan myöhemmin. Nyt tahdon puhua murhasta ja sanoa, mistä se aiheutui, kuka sen teki — ja kaikki yksityiskohdat."

Kas, miten kaikki kurkottivat päätään ja kuuntelivat, ettei sanaakaan menisi hukkaan! —

"Tuo mies tuossa, joka nyt niin vaikeroi kuollutta veljeänsä, josta hän ei hänen eläessään olisi maksanut mätää munaakaan, niinkuin aivan hyvin tiedätte — tuo Brace Dunlap tahtoi naida tuon nuoren tytön tuolla, mutta tämä ei huolinut hänestä. Silloin hän uhkasi setä Silasille, että he saisivat kaikki vielä maksaa sen kalliisti. Setä tiesi, ettei hän voinut sellaiselle miehelle mitään; se huolestutti häntä suuresti, ja hän teki kaikkensa lauhduttaakseen ja lepyttääkseen häntä. Vieläpä hän otti hänen kelvottoman veljensä Jupiterin työmieheksi farmilleen ja säästi itselleen ja omaisilleen palkan, jonka hän maksoi hänelle, omasta ruuastaan. Mutta Jupiter teki kaikkea, mitä hänen veljensä vain osasi keksiä, loukatakseen, kiusatakseen ja kiduttaakseen setä Silasia, jotta setä antaisi vihalleen vallan ja joutuisi huonoon huutoon. Suunnitelma onnistui. Kaikki luopuivat sedästä ja uskoivat levitettyjä parjauksia. Se kävi niin vanhan miehen sydämelle, että hän usein pelkästä surusta ja murheesta oli miltei sekaisin.

"Tuona kauheana lauantaina kulkivat nuo kaksi todistajaa Lem Beebe ja Jim Lane pellon ohi, jossa setä Silas ja Jupiter työskentelivät — niin paljon heidän todistuksessaan on totta, loppu on pelkkää valetta. He eivät kuulleet setä Silasin sanovan, että hän tahtoi tappaa Jupiterin, eivätkä ole myöskään nähneet hänen lyövän. Ruumista he eivät myöskään ole nähneet ja yhtä vähän sitä, että setä olisi muka kätkenyt jotain pensaikkoon, — Katsokaa vain heitä, kuinka he istuvat tuolla ja toivovat, että olisivat pitäneet kieltään paremmin aisoissa. He näyttävät vielä vallan toista naamaa, kunhan olen ensin selvittänyt kaikki.

"Mainittuna lauantaina Bill ja Hans Withers näkivät, miten mies raahasi hartioillaan toista pois. Sen he ovat puhuneet totta, muu on valetta. Ensin he luulivat, että joku neekeri oli varastanut jyviä setä Silasilta. — Katsokaa vain, kuinka he töllistelevät hämillään, kun kuulevat, että joku on kuullut heidän sanovan sen. Myöhemmin kävi heille päivänselväksi, kuka oli kuljettanut pois ruumiin, ja he tietävät vallan hyvin, minkätähden he ovat vannoneet täällä oikeuden edessä, että olivat tunteneet setä Silasin käynnistä. Mutta hän se ei ollut, ja sen tiesivät myöskin valapattoiset todistajat.

"On mahdollista, että joku mies on nähnyt kuutamossa, kuinka ruumis kuopattiin tupakkamaahan — mutta setä Silasilla ei ole ollut mitään tekemistä sen asian kanssa. Hän makasi samaan aikaan kotonaan vuoteessaan.

"Ennenkuin jatkan kertomustani, tahtoisin vielä huomauttaa läsnäoleville, että useilla ihmisillä, kun he vaipuvat syviin ajatuksiin tai ovat sisällisesti liikutettuja, on tapana tehdä jotain käsillään, itse sitä huomaamatta. He tarttuvat leukaansa tai nenäänsä, hypistelevät jotain nappia tai kellonperiään, silittävät hiuksiansa tai partaansa. Monet piirtävät myös sormellaan jonkun kuvion tai kirjaimen kasvoihinsa, Tämä on minun tapani. Kun jokin minua kiusaa tai harmittaa tai jos ajattelen oikein jotakin, piirrän aina ison V:n poskelleni tai leukaani, ja useimmiten en huomaa sitä lainkaan."

Naurettavaa! Niin teen minäkin. Mutta minä piirrän O:n. Näin myös, kuinka ihmiset salissa tyrkkivät toisiaan ja nyökyttivät päällään, minkä piti merkitsemän: Niin, niin se on!

"Samana lauantaina — ei, se oli edellisenä iltana —" jatkoi Tom, "oli neljäkymmenen mailin päässä täältä laiturissa höyrylaiva; ilma oli myrskyisä ja satoi, minkä taivaasta mahtui. Laivassa oli varas, joka oli varastanut nuo kaksi suurta timanttia, joista oikeustalon seinässä oleva kuulutus puhuu. Hän hiipi matkalaukkuineen maihin, lähti pimeään ja myrskyisään yöhön ja toivoi pääsevänsä ehjin nahoin tähän kylään. Mutta höyrylaivassa oli myös piiloutuneena kaksi hänen toveriansa, jotka, kuten hän tiesi, vaanivat vain tilaisuutta tappaakseen hänet, saadakseen timantit haltuunsa. Nuo kolme rikostoveria olivat nimittäin yhdessä varastaneet timantit, mutta tuo ensinmainittu varas oli ne pistänyt taskuunsa ja livistänyt tiehensä.

"No, tuskin oli kulunut kymmenen minuuttia hänen lähdestään, kun hänen toverinsa vainusivat jotain. He juoksivat maihin ja alkoivat ajaa häntä takaa. En tiedä, miten he pääsivät hänen jäljilleen, mutta koko lauantapäivän he olivat hänen kintereillään ja olivat samalla varuillaan, ettei hän saisi heitä näkyviinsä. Vähää ennen auringonlaskua hän saapui setä Silasin tupakkamaan luona olevan vaahterametsikön luo ja hiipi sinne, pukeakseen päälleen valepuvun, joka hänellä oli matkalaukussaan ja jossa hän aikoi esiintyä ihmisten ilmoilla. — Tämä tapahtui jokseenkin samaan aikaan, kun setä Silas löi Jupiter Dunlapia sauvalla — sillä että hän löi häntä, on totta.

"Tuskin olivat takaa-ajajat nähneet varastoverinsa menevän metsikköön, kun he juoksivat esiin pensaikosta ja riensivät hänen jälkeensä. Säälittä he hyökkäsivät hänen kimppuunsa ja löivät hänet kuoliaaksi, miten kovaa hän kirkui ja huusikin.

"Kaksi miestä, jotka tulivat tietä pitkin juosten, olivat kuulleet hätähuudon; he tunkeutuivat metsikköön — jonne he muutenkin aikoivat — karkoittivat murhamiehet ja ajoivat heitä takaa huimaa vauhtia. Mutta vain kappaleen matkaa; sitte nuo kaksi miestä palasivat salaa vaahterametsikköön.

"Mutta mitä he siellä tekivät? — Sen sanon teille: He löysivät murhatun ja hänen matkalaukkunsa, missä oli kaikki, mikä kuului valepukuun. Tämän puki toinen miehistä ylleen, riisuttuaan omat vaatteensa."

Tässä Tom pysähtyi hetkeksi — tietysti vaikutuksen vuoksi — sitte hän sanoi painolla: "Mies, joka pukeutui murhatun valepukuun, oli — *Jupiter Dunlap!*"

"Laupias taivas!" Hämmästyksen huudahdus kävi läpi salin, ja setä Silasin kasvoilla kuvautui sanomaton kummastus.

"Niin, se oli Jupiter Dunlap, joka siis ei voinut olla kuollut. Hän veti kuolleen jaloista saappaat ja vaihtoi ne omiin kuluneisiin kenkiinsä; nämä samoin kuin muutkin vaatekappaleet puettiin ruumiin päälle. Jupiter Dunlap jäi nyt sinne, missä hän oli, mutta toinen mies raahasi ruumiin hämärissä tupakkamaalle; puoliyön aikaan hän hiipi sitte setä Silasin taloon, otti viheriän yönutun talon ja keittiön välisen käytävän naulasta, missä se oli aina riippunut, puki sen ylleen, otti ison lapion ja meni sillä varustettuna kedolle, missä hän hautasi kuolleen."

Nyt Tom seisoikin ainakin minuutin ääneti. Sitte hän jatkoi: "Kenen luulette murhatun olleen? — Ei kukaan muu kuin Jack Dunlap, kauan tietymättömissä ollut murtovaras!"

"Laupias taivas!"

"Ja mies, joka hautasi hänet, oli hänen veljensä — Brace Dunlap."

"Laupias taivas!"

"Mutta tuo vieras tuolla, joka nyt juuri on olevinaan niin tyhmän näköinen ja jo viikkoja on tekeytynyt kuuroksi ja mykäksi, se on — Jupiter Dunlap!"

Sellaista meteliä, sellaista sekasortoa, kuin nyt syntyi, en ole nähnyt eläissäni. Tom juoksi Jupiterin luo, tempasi häneltä silmälasit ja valeparran, ja katso, siinä seisoikin murhattu ilmielävänä eikä ollut lainkaan kuollut. Täti Sally ja Benny lankesivat setä Silasin kaulaan ja olivat tukahuttaa hänet suuteloillaan ja hyväilyillänsä, niin että vanha mies katseli vielä kummastuneempana ja hämillisempänä

kuin milloinkaan ennen.

Mutta nyt koko seurakunta alkoi huutaa: 'Tom Sawyer, Tom Sawyer! Hänen pitää puhua edelleen! Hiljaa! Hiljaa! Tom Sawyerin pitää kertoa meille kaikki!'

No, Tom ei ollut siitä vähää mielissään. Minä tiedän, ettei mikään ole hänelle mieluisampaa kuin saada esiintyä julkisuudessa ja näytellä sankarin osaa, kuten hän sitä sanoo. Kun melu oli taas asettunut, sanoi hän:

"Loppu on pian kerrottu. Brace Dunlapin oli onnistunut saattaa kidutuksillaan setä Silas niin epätoivoon, että hän joutui miltei suunniltaan ja löi hänen kelvotonta veljeään. Silloin Jupiter juoksi metsään piiloutuakseen sinne, ja hänen aikomuksensa oli arvattavasti poistua yöllä maasta. Silloin voi Brace panna liikkeelle huhun, että setä Silas oli tappanut hänen veljensä ja kätkenyt ruumiin jonnekin. Näin oli setä saatettu perikatoon; hänen olisi ollut lähdettävä paikkakunnalta, niin, ehkäpä hän olisi joutunut hirsipuuhun. Mutta kun nuo molemmat löysivät kuolleen metsästä — tietämättä, että se oli heidän veljensä, sillä rosvot olivat raadelleet häntä pahoin — silloin he muuttivat suunnitelmaa. Jupiter vaihtoi vaatteita murhatun kanssa, he hautasivat Jackin, ja kun ruumis löydettiin, oli sillä yllään Jupiterin vaatteet. Jim Lane ja muut todistajat antoivat lahjoa itsensä puhumaan pari valetta, jotka sopivat Brace Dunlapin aikeisiin. Katsokaa vain, kuinka he nyt ovat peloissaan — sanoinhan sen jo.

"Me matkustimme nimittäin samassa höyrylaivassa varkaiden kanssa jokea alas, Huck Finn ja minä. Silloin vainaja kertoi timanteista ja sanoi, että hänen toverinsa tappaisivat hänet, niin pian kuin voisivat, ja me lupasimme auttaa häntä voimiemme mukaan. Me olimme juuri matkalla vaahtera metsikköön, kun kuulimme hänen kuolinhuutonsa; mutta kun menimme taas sinne varhain aamulla ukonilman jälkeen, emme löytäneet mitään ruumista ja ajattelimme, ettei lopultakaan ollut tapahtunut mitään murhaa. Näimme Jupiterin tepastelevan ympäri samassa valepuvussa, jonka Jack oli näyttänyt meille ja johon hän aikoi pukeutua. Tietysti luulimme, että hän oli Jack itse, joka tekeytyi kuuromyräksi, niinkuin oli sovittu.

"Nyt etsimme me, Huck ja minä, ruumista, kun muut jättivät sen; löysimme sen ja olimme ensin ylpeät siitä. Mutta setä Silas herätti meissä hirveän säikähdysten väittämällä, että hän oli lyönyt Jupiterin kuoliaaksi.

"Kun ruumis oli meidän kauttamme tullut päivänvaloon, katsoimme velvollisuudeksemme pelastaa sedän; mutta se oli vaikea työ, sillä setä ei tahtonut antaa vapauttaa itseänsä vankilasta, kuten vanha neekerimme Jim aikaisemmin.

"Kokonaisen kuukauden mietin keinoa, miten vapauttaisin setä Silasin, mutta en keksinyt ainoatakaan. Kun tulin tänään oikeuden istuntoon, en tiennyt neuvoa enkä apua; pelastavaa ajatusta ei pälkähtänyt päähäni. Mutta ei aikaakaan, niin huomasin jotain, vain pienen pikkuruisen seikan, mutta se pani minut ajattelemaan. Kun istuin näennäisesti ajatuksiini vaipuneena, vaanin koko ajan, ja aivan oikein: juuri kun setä Silas lateli meille kaikkea tuota hölynpölyä, kuinka hän oli tappanut Jupiter Dunlapin, näin taas saman seikan. Silloin hypähdin ylös ja keskeytin asian käsittelyn, koska tiesin, että Jupiter Dunlap istui tuolla edessäni ilmielävänä. Tunsin hänet jostakin, jota hänellä oli tapana tehdä, kun olin viime vuonna täällä, ja jonka hän teki taas nyt."

Tom odotti hetkisen aikaa vaikutusta, teki sitte liikkeen, ikäänkuin aikoi istua, ja sanoi välinpitämättömällä äänellä: "No, luulen, että siinä on kaikki!"

Sadasta kurkusta salissa nousi huuto: "Mitä hän teki? Mitä se oli, jonka sinä näit? Pysy seisomassa, sinä peevelin poika, ja sano se meille! Luuletko sinä, että me tyydymme siihen vain, kun ensin olet päästänyt meidät makuun!"

"Oh, ei se ollut juuri mitään. Näin, kuinka hän kävi yhä levottomammaksi ja kiihtyneemmäksi, kun setä Silas puhui päätänsä poikki murhan tähden, jota ei oltu tehtykään — samassa hän liikutteli käsiään sinne ja tänne, kohotti vasenta kättään ja piirsi sormella poskeensa ristin — silloin olin varma asiasta."

Nyt puhkesi suosionmyrsky, kättentaputus, jalkojen töminä ja hyvähuudot, kunnes Tom tuskin tiesi, miten olla, pelkästä ylpeydestä ja onnesta. Tuomari katsoi pöytänsä yli häneen ja sanoi:

"Poikani, oletko sitte itse nähnyt tämän tavattoman salaliiton ja murhenäytelmän yksityiskohdat, jotka olet kuvannut meille?"

"En, herra puheenjohtaja, en ole nähnyt siitä mitään!"

"Et mitään? — Mutta olethan kertonut meille koko jutun alusta loppuun, ikäänkuin olisit ollut silminnäkijänä. Kuinka se on mahdollista?"

"Olen vain järjestänyt tosiasiat ja tehnyt niistä muutamia johtopäätöksiä", vastasi Tom keveästi. "Se oli vain kappale tavallista salapoliisityötä, jonka kuka tahansa voisi suorittaa."

"Eipä suinkaan! Miljoonien joukossa ei olisi löytynyt kahta, jotka olisivat siinä onnistuneet. Sinä olet tosiaankin merkillinen poika!"

"Tom Sawyer eläköön! Hurraa Tom Sawyer!" kajahti taas salissa, ja Tom ei olisi luovuttanut tätä voitonriemua kokonaisuudesta hopeakaivoksestakaan. Sitte tuomari sanoi:

"Mutta oletko myös aivan varma, että juttu on juuri niin kuin sanoit?"

"Olen, herra tuomari. Tuossahan istuvat todistajat, eikä heillä ole sanaakaan sanottavana sitä vastaan, ei Brace Dunlapilla eikä hänen veljellään. Toisetkin, jotka ovat ottaneet maksun valeistaan, ovat nyt tuppisuina. Mutta jos setä Silas panisi vastalauseensa, en uskoisi häntä, vaikka hän vakuuttaisi sen valallaan."

Se tuntui kuulijoista hyvin naurettavalta; tuomarikin unohti arvokkaan ryhtinsä ja nauroi. Tom oikein säteili ilosta, ja kun kaikki olivat taas asettuneet, sanoi hän:

"Herra puheenjohtaja, täällä salissa on varas."

"Mitä, varas?"

"Niin. Hänellä on hallussaan timantteja kahdentoistatuhannen dollarin arvosta."

"Missä — missä hän on? — Kuka se on? — Osoita hänet meille!" huusivat kaikki sekaisin.

"Sano minulle hänen nimensä, poikani, niin sheriffi ottaa hänet kiinni. Kuka se on?" sanoi tuomari.

"Jupiter Dunlap, tuo kuolleeksi luultu."

Nytkin syntyi rajaton kiihtymys; mutta Jupiter, joka jo ennestään oli kyllin nolattu, näytti ikäänkuin kivettyneen hämmästyksestä. Vihdoin hän huusi itkunsekaisella äänellä:

"Herra puheenjohtaja, se on todella vale. Olenhan jo muutenkin joutunut pahasti kiikkiin ja kadun suuresti. Brace houkutteli minut siihen ja lupasi tehdä minut ennen pitkää rikkaaksi mieheksi. Mutta timantteja en ole varastanut. Ihan totta, minulla ei ole mitään timantteja; sheriffi saa hakea niin paljon kuin tahtoo."

"Herra puheenjohtaja", pisti Tom väliin, "ei ollut ehkä oikein, että sanoin häntä varkaaksi. Hän on varastanut timantit tietämättään. Hänen veljensä Jack varasti ne toisilta varkailta ja Jupiter varasti ne veljeltään Jackilta, kun hän makasi kuolleena maassa. Ja kuukauden hän on kuljeksinut täällä ympäri kahdentoistatuhannen dollarin timantit mukanaan, aivankuin olisi köyhä mies. Nytkin hänellä on päällään koko tuo rikkaus."

"Tutkikaa hänen vaatteensa, sheriffi", sanoi tuomari.

Sheriffi etsi hänet kiireestä kantapähän: hänen hattunsa, sukat, vaatteitten saumat, saappaat, sanalla sanoen kaikki. Tom seiso vieressä levollisena ja odotti sopivaa hetkeä. Vihdoin sheriffi heitti etsimisen. Pettymys kuvastui kaikkien kasvoilla, ja Jupiter sanoi:

"Siinä nyt näette, että olin oikeassa!"

"Tällä kertaa olet varmaan erehtynyt, poikani", virkkoi tuomari.

Tom otti miettivän asennon; hän näytti tuumivan voimainsa takaa ja raapi hämillään päätään. Äkkiä hän kävi tyytyväisen näköiseksi.

"Nyt muistan sen", sanoi hän katsahtaen ylös. "Olin vain unohtanut sen."

Tom ei puhunut totta, sen tiesin; mutta hän jatkoi levollisesti:

"Olisiko joku niin hyvä ja lainaisi minulle pientä ruuvimeisseliä? Veljenne matkalaukussa, jonka te anastitte, Jupiter, oli yksi, mutta sitä kai teillä ei ole mukanaan?"

"Ei, minä en tehnyt sillä mitään ja annoin sen pois."

"Kun ette tiennynt, mihin se oli tarkoitettu."

Heti kun Tom sai ruuvimeisselin, pyysi hän Jupiteria, joka oli etsimisen jälkeen taas vetänyt saappaat

jalkaansa, nostamaan toisen jalkansa tuolille; sitte hän laskeutui polvilleen ja ruuvasi levyn irti korosta. Kun hän veti esiin suuren timantin ja antoi sen välkkyä auringonvalossa, olivat ihmiset aivan suunniltaan ihmetyksestä. Nyt Tom otti timantin myös toisesta korosta, ja Jupiterin naama kävi yhä murheellisemmaksi. Hän ajatteli kai, että hän olisi voinut lähteä maasta ja elää rikkaana, huolettomana miehenä ulkomailla, jos olisi ollut kylliksi viisas arvataksaan, miksi ruuvimeisseli oli matkalaukussa. Nyt Tom niitti kiitosta ja kunniaa niin paljon kuin hänen sydämensä vain halusi. Tuomari otti timantit huostaansa, nousi seisomaan, nosti lasinsa otsalle, ryki ja sanoi:

"Minä panen ne talteen ja ilmoitan omistajalle. Kun hän sitte antaa noutaa ne, on minulle tuottava suurta iloa antaa haltuusi, poikani, kahdentuhannen dollarin palkinto. Mutta sinä et ole ainoastaan ansainnut tuota rahaa, vaan myöskin kaikkien kansalaisten sydämellisen kiitoksen. Sinun kauttasi on viaton perhe pelastunut häpeästä ja perikadosta ja kunnianarvoisa mies pahantekijän kuolemasta. Päällepäätteeksi sinun on onnistunut paljastaa kovasydämisen, jumalattoman roiston ja hänen kätyrinsä konnamaisuus ja tehdä oikeudelle suuri palvelus."

Jos vielä paikalla olisi ollut soittokunta, joka olisi puhaltanut fanfaarin, ei minun mielestäni asia olisi voinut saada kauniimpaa päätöstä; siinä oli Tom aivan samaa mieltä kuin minä.

Sheriffi vangitsi nyt Brace Dunlapin ja hänen kätyrinsä; muutamia viikkoja myöhemmin he joutuivat tuomioistuimen eteen ja saivat ansaitun rangaistuksensa. Mutta setä Silas ja hänen omaisensa nauttivat taas seurakunnassa yhtä suurta kunnioitusta; hänen pieni, vanha kirkkonsa oli aina ahdinkoon asti täynnä, ja hänelle osoitettiin niin paljon rakkautta ja hyvyttä, kuin vain suinkin voitiin. Aikaa voittaen vanha mies tuli taas järkiinsäkin, ja hänen saarnansa eivät olleet parempia eivätkä huonompiakaan kuin ennen olivat olleet. Näin oli siis koko perhe tyytyväinen, ja Tomia hoidettiin ja hemmoiteltiin pelkämästä kiitollisuudesta enemmän kuin milloinkaan, mutta myös minua, vaikka en ollut tehnyt mitään. Kun sitte nuo kaksituhatta dollaria tulivat, antoi Tom minulle puolet eikä hiiskunut siitä kenellekään. Sitä minä en lainkaan ihmetellyt, sillä tunsinhan hänet.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK TOM SAWYER SALAPOLIISINA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without

complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to

prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats

readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.